Nagyrábéi Óvoda – Bölcsőde Pedagógiai Programja

2025.

1. Bevezetés 1
1.1. Pedagógiai hitvallásunk 1
1.2. Óvodánk jellemző adatai 1
1.3. Óvodánk bemutatása 1
1.4. Helyzetkép 2
2. Gyermekkép, Óvodakép, Jövőkép 3
2.1. Gyermekkép 3
2.2. Óvodakép 4
2.3. Jövőkép 6
3. Pedagógiai Programunk célja, feladatai 6
3.1. Pedagógiai Programunk célja 6
3.2. Pedagógiai Programunk feladatai 7
4. Az óvodai élet megszervezésének elvei 8
4.1. Személyi feltételeink 8
4.1. Az óvoda dolgozóinak attitűdje 9
4.1.1. Az óvodapedagógus attitűdje 9
4.1.2. A pedagógiai asszisztens attitűdje 10
4.1.3. A dajka attitűdje 10
4.2. Az óvoda tárgyi feltételei 11
4.2.1. Jelenlegi állapot bemutatása 11
4.2.2. Tervezett tárgyi fejlesztések 12
4.3. A nevelés tervezése 12
4.4. Speciális szolgáltatások 16
5. Pedagógiai Programunk feladatrendszere 17
5.1. Az egészséges életmód alakítása 17
5.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés 20
5.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása 22
6. Az óvodai élet tevékenységi formái 24
6.1. Játék 24
6.2. Verselés, mesélés 30
6.3. Ének, zene, népi játék, tánc 33
6. 4. Rajzolás, mintázás, kézimunka 37
6.5. Mozgás 41
6.6. A külső világ tevékeny megismerése 45
6.6.1. Matematikai tapasztalatszerzés 51

6.7. Munka jellegű tevékenységek 52
6.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás 54
7. Az óvoda sajátos feladatai 55
7.1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált óvodai nevelése 55
7.2. Esélyegyenlőséget biztosító eljárások 61
7.3. Differenciált egyéni készség és képességfejlesztés 61
7.4. Az óvodában folyó nevelő – oktató munka ellenőrzési- mérési- értékelési rendszere 63
7.5. Az óvodában dolgozó munkatársak ellenőrzésének, értékelésének szempontjai 66
7.6. A helyi Pedagógiai Program értékelése 67
7.6. Az óvodavezető feladatai 69
8. Az óvodába és az iskolába lépés feltételei 70
8.1. Az óvodába lépés feltételei 70
8.2. Az iskolába lépés feltételei 70
9. Óvodánk kapcsolatrendszere 73
10. Óvodánk hagyományrendszere 78
11. A pedagógiai program jogszabályi háttere 81
12. A helyi nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke 82
13. Felhasznált irodalom jegyzéke 83
14. Érvényességi rendelkezések 84

1. Bevezetés

1.1. Pedagógiai hitvallásunk:

„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait. Ő azt hiszi, csak játszik. De mi már tudjuk, mire megy a játék. Arra, hogy e világban otthonosan mozgó, eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”

(Varga Domonkos)

1.2. Óvodánk jellemző adatai:

Az óvoda hivatalos neve: Nagyrábéi Óvoda – Bölcsőde, Család- és Gyermekjóléti Szolgálat
Az óvoda címe: 4173 Nagyrábé, Rétszentmiklósi u. 2/B.
Telefon: 0620 925-6770
E-mail címe: ovoda@nagyrabe.hu
Az óvoda fenntartója: Nagyrábé - Bihardancsháza Önkormányzati **Társulás Címe:** 4173 Nagyrábé, Kossuth Lajos út 5.
Telefon: 06-54-477-020
E-mail címe: hivatal@nagyrabe.hu
Az óvoda Alapító Okiratának száma: NR/51/2024.
Kelte: 2024.01.26.
Az óvoda megbízott főigazgatója: Varga Anikó

1.3. Óvodánk bemutatása:

Az 1956-ban épült óvodánk a község központjában található, a Móricz Zsigmond Általános Iskola és Kossuth Lajos Művelődési Ház és Könyvtár szomszédságában. Az előkert gyönyörű fákkal, zöld növényzettel, virágokkal beültetett. Az óvoda udvarán lévő játékok folyamatos cseréje, árnyékos játszóhelyek kialakítása további terveink között szerepel. Az épület adottsága jónak ítélhető, eredetileg is óvodának épült, megfelelő komforttal rendelkezik, belső elrendezése igazodik a gyermekek életkori sajátosságaihoz. A fenntartó pályázatok folyamatos készítésével és benyújtásával próbálja biztosítani az épület karbantartását, korszerűsítését, új eszközök beszerzését. Csoportszobáink száma három, egy csoportszobát a tornaszobából alakítottunk ki, az 5-6-7 éves gyermekek számára a mozgás tevékenységet 2017. februártól az iskola tornatermében szervezzük. A Művelődési Ház felőli negyedik csoportszobából és a hozzá kapcsolódó mosdóból, öltözőből,

valamint terasz hozzáépítésével alakult ki bölcsődei egységünk. Az óvoda helyiségei otthonosak, esztétikusak, köszönhetően a gyermekek nevelését végző munkatársak kreativitásának, igényességének. A csoportszobák és egyéb helyiségek berendezési tárgyai, eszközei az elmúlt évek alatt cserélődtek, megújultak. Játékeszközeink, fejlesztőjátékaink, tornaszereink gazdag tevékenységrendszert kínálnak a gyermekek számára. A három óvodai csoport külön mosdót és WC-t használ, rugalmas napirenddel próbáljuk a várakozási időt csökkenteni. A fejlesztőszobában lehetőség van a gyermekek egyéni, illetve mikro-csoportban történő fejlesztésére, mérések elvégzésére, a logopédiai foglalkozásokra. A vizuális tehetségműhely működésének is ez a szoba ad otthont. Nevelői szobánk alkalmas konzultációk, értekezletek lebonyolítására. Számítógépeink alkalomszerűen karbantartottak, fénymásolónk cseréje 2023-2024-es nevelési évben megvalósult. Intézményünk 2016-tól óvoda - bölcsődeként funkcionál. Férőhelyek száma: 75 fő óvodás és 14 fő bölcsődés gyermek befogadását tudjuk biztosítani.

Napi nyitvatartási idő: 10 óra, 6^{30}-16^{30}, heti 5 munkanapon át, hétfőtől péntekig.

A helybéli gyermekek mellett Bihardancsházáról, igény esetén a környező falvakból is fogadunk gyermekeket,- hiszen a szülők élhetnek a szabad óvodaválasztás lehetőségével,- amíg ezt óvodai férőhelyeink lehetővé teszik. A gyermekek életkori összetételétől függően három, általában részben osztott, vagy osztott csoportokat szervezünk. Jelenleg minden óvodai felvételi igényt ki tudunk elégíteni. Nevelőmunkánkat az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján végezzük, Pedagógiai Programunk is erre épül, kiegészítve a helyi sajátosságokkal.

Pedagógiai Programunk módosításánál az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja mellett figyelembe vettük:

- A Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelvét.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét.

1.4. Helyzetkép:

Nagyrábé természeti és társadalmi környezete gazdag élményforrást nyújt az óvodai neveléshez. A gyermekek a nap nagy részét óvodánkban töltik, s ez a tény megkívánja, hogy olyan környezetet hozzunk létre, amely segíti a gyermekek egészséges fejlődését. A helyi lehetőségek kihasználásával sokoldalú, gazdag tapasztalati-élményszerzést és azok feldolgozását igyekszünk biztosítani a gyermekek részére.

Az itt élő családok többségének mindennapi megélhetése nehéz, a szülők egy része a Közmunkaprogram által nyújtott munka lehetőségéből él, illetve sokan eljárnak dolgozni a

környező településekre, vagy távolabbi városokba. A társadalmi folyamatok nem kívánatos hatása, a családokban bekövetkezett funkcionális változások miatt még hangsúlyosabbá válik az intézmény óvó-védő szerepe.

Óvodánk a partnerközpontú szemlélet jegyében figyel a családok jelzéseire, törekvéseire. Tiszteletben tartjuk a szülők jogait, kikérjük véleményüket Pedagógiai Programunk, Szervezeti és Működési Szabályzatunk, Házirendünk vonatkozásában. A meglévő kapcsolattartási formák ápolása, gazdagítása kiemelt feladatunk.

2. Gyermekkép, Óvodakép, Jövőkép

2.1. Gyermekkép:

Óvodai nevelésünk középpontjában a gyermek áll, aki mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

Fejlődését meghatározó tényezők:

- a genetikai adottságok
- az érés sajátos törvényszerűségei
- a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások
- a spontán és tudatos nevelőhatások

Valljuk, hogy a gyermeki személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe a meghatározó.

Elfogadjuk az általános életkori jellemzőktől eltérő, illetve fejlődésbeli különbségeket, amelyet alapnak tekintünk a gyermeki fejlődés támogatásában. Minden gyerek egy adott személyiség, egy individuum eltérő adottságokkal jött a világra, eltérő környezetben nevelkedik, eltérő az érdeklődése, eltérő fejlettségi szinttel rendelkezik, eltérő a fejlődési üteme. Ennek következtében életkoronként és egyénenként eltérőek, illetve eltérőek lehetnek a testi és lelki szükségletei is.

Biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön és a meglévő hátrányaik csökkenjenek. Elfogadjuk és valljuk, hogy minden gyerek hordoz magában valamilyen értéket.

A gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevétele mellett, a gyermeki személyiség kibontakoztatásán keresztül, a befogadás, az esélyteremtés, az esélyegyenlőségek megteremtése érdekében a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek gondozását, fejlődésük támogatását fontos feladatunknak tekintjük, ezért fejlesztési stratégiánk kimunkálásában minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférést.

Ebből következően:

- gyermekközpontú, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk,
- az eredményes iskola-óvoda átmenet megkönnyítésére,
- elősegítve a társadalmi egyenlőség megvalósítását és az ezzel kapcsolatos előítéletek lebontását, a hátrányok csökkentését,
- biztosítva a szabad játék kitüntetett szerepét.

2.2. Óvodakép:

- Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
- Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.
- Óvodánk biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit a személyi, tárgyi és pedagógiai feltételek biztosításával.
- A beíratott gyermekek számára megteremtjük az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkört a befogadás változatos módszereivel.
- Az óvoda funkciói: az óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciók közvetetten segítik a következő életszakaszba /kisiskolás/ való átlépéshez szükséges személyiségvonások fejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatása mellett az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, a gyerekek fejlődésének nyomon követésével.
- Óvodánk tevékenységrendszerének tudatos átgondolása mellett, az óvodapedagógusok, a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítők (dajkák, pedagógiai asszisztensek) személyes példájukkal támogatják a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott összehangolt pedagógiai intézkedések a gyermek személyiségéhez igazodnak és biztosítják minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek nevelésében támogatjuk a befogadás lehetőségét, a nemzetiségi önazonosság megőrzését, ápolását, a nemzeti identitás erősítését, a nemzetiségi hagyományok átörökítését, a nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

- Az ingergazdag környezet biztosítja a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartását, a gyermeki kérdések támogatását, a mindennapi anyanyelvi és értelmi nevelést, fejlesztést.

<u>Pedagógiai Programunk alapján kiemelten kezeljük:</u>

- A községünkben élő néphagyományok, népszokások, jeles napok éltetését.
- Az egészséges életmód szokásainak alakítását, szemléletmód formálását, prevenciót, a családokkal való gazdag együttműködési lehetőségek biztosításával.
- Környezetvédelmet, a környezettudatos magatartás kialakítását.

A pedagógiai programunk kiemelt területeinek fejlesztéséhez teameket szervezünk.

Óvodai nevelésünk alapelvei:

- Szeretetteljes, nyitott, derűs, érzelmi biztonságot nyújtó óvodai légkör megteremtésére törekszünk.
- Elfogadjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, óvodánk ebben kiegészítő szerepet játszik. Partnerközpontú óvodai nevelésünk épít a családokkal való hatékony együttműködésre.
- A gyermekeket tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi. A gyermekek mindenekfelett álló érdeke érvényesül az egyenlő bánásmód biztosításával.
- Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, pedagógiai attitűdünk támogató, a gyermekek fejlődésébe, fejleszthetőségébe vetett hit jellemzi.
- Törekszünk a különböző szociokulturális háttérrel és képességgel rendelkező gyermekek esélyegyenlőségének biztosítására, a hátrányok csökkentésére, a tehetség felismerésére és gondozására.
- Az alkalmazott pedagógiai módszerek, korszerű eljárások, eszközök, a műveltségtartalom igazodik a gyermekek egyéni és életkori sajátosságaihoz.
- Élményszerű, változatos tevékenységrendszerrel biztosítjuk a differenciált fejlesztést, a személyiség teljes kibontakoztatását.
- Az óvodás gyermek legfontosabb tevékenységének a játékot tekintjük.

2.3. Jövőkép:

„ Minden gondolatunk, minden tervünk azt célozza: hogyan lehetne benneteket vidámabbá, életrevalóbbá, műveltebbé, derekabbá tenni.” (Karácsony Sándor)

Célunk, hogy óvodánkban partnereinkkel együttműködve gyermekeink tevékenységben, élményben gazdag, boldog gyermekkor részesei legyenek. Az óvoda kapuján kilépve, szeretetünkkel felvértezve, szilárd ismeretekkel álljanak helyt az iskolában, az életben.

3. Pedagógiai Programunk célja, feladatai

3.1. Pedagógiai Programunk célja:

- A gyermekek nyugodt, derűs, kiegyensúlyozott óvodai nevelése, az iskolai életre, a tanulásra való felkészítése, figyelembe véve az életkori sajátosságokat, fejlődésük eltérő, egyéni ütemét.
- Érzelmekben gazdag, a világra nyitott, szülőfaluját szerető, annak hagyományait életkornak megfelelően ismerő, a közösség szabályaihoz alkalmazkodni képes, együttműködő, sokoldalú személyiség megalapozása.
- Az egészséges életmód, életvitel szokásainak elsajátítása, az egészség védelme, szemléletformálás szakemberek, családok bevonásával.
- Ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket, az őket körülvevő világot. Alakuljon ki környezettudatos magatartásuk, szeressék, óvják, védjék a természetet, a Föld energiáival takarékosan bánjanak.
- A felnőttek példamutatása segítse az empátia, tolerancia kialakulását, a másság elfogadását, a különbözőség tiszteletét.
- Inkluzív nevelési módszerek alkalmazásával a kiemelt figyelmet igénylő és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelésével esélyegyenlőség biztosítása.
- Kisebbségi identitástudat kialakítása, kultúrához, életmódhoz kötődő hagyományok és szokások ápolása az integráció lehetőségével.
- A kiemelten tehetséges gyermekek tudásszomjának fenntartásával kreativitás, egyedi megoldások előtérbe helyezése, alkalmazható tudás megszerzése. Tehetségműhelyek működtetése.
- A célok megvalósítása elképzelhetetlen folyamatosan megújulni képes, innovatív óvodapedagógusi kollektíva nélkül, ahol mindenki ismeri saját értékeit, hiányosságainak

leküzdése természetes szükségletből fakad.

- Továbbképzések jövőbeni ütemezését, támogatását Pedagógiai Programunk színvonalas, minőségi megvalósításához igazítjuk.
- Sikereink tükrében szeretnénk elérni intézményünk külső elismerését.

3.2. Pedagógiai Programunk feladatai:

- Biztonságos, oldott, szeretetteljes légkör megteremtése, melyben alapvető feladat a gyermekek eltérő szükségleteinek maximális kielégítése.
- A gyermekek természetes kíváncsiságára építve olyan komplex tevékenységrendszer biztosítása, melyben képességeik optimumára fejlődhetnek.
- A fejlesztés színtere a játék, ahol differenciált feladatokkal a pozitív én-kép kialakítására törekszünk, egymás értékének felismerésével.
- Nevelési feladataink sorába illesztjük a sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, kiemelkedően tehetséges gyermekek feladatrendszerét.
- Az egyéni bánásmód, a mássággal szembeni tolerancia segítse elő az esélyegyenlőség biztosítását a sikeres iskolakezdés érdekében.
- Egészséges, esztétikus óvodai környezetben, az óvoda partnereinek közreműködésével, szakemberek bevonásával sajátítsák el a gyermekek az egészséges életvitel szokásait, az egészségük megóvására irányuló tevékenységeket.
- Óvodánkban évről évre nő a beszédhibás gyermekek száma, ezért még nagyobb hangsúlyt kap az anyanyelvi nevelés, a helyes beszédtechnika elsajátítása, melyben kiemelkedő szerepet tölt be a felnőttek példaértékű kommunikációja.
- Feladatunk olyan élethelyzetek kialakítása, mely segíti a gyermekek erkölcsi-érzelmi, akarati tulajdonságainak fejlődését.
- A helyi hagyományok, jeles napok, népszokások örömteli tevékenységei segítsék elő a szülőföld szeretetét, a közösség megerősödését, a nemzeti identitástudatot.
- A Pedagógiai Program, a tervezőmunka és a nevelési gyakorlat összhangjának megteremtésére törekszünk. Mindez feltételezi egy hatékony belső ellenőrzési rendszer működését, szakmai ismereteink folyamatos bővítését, új módszerek, eljárások alkalmazását, szakmai innovációkat.

4. Az óvodai élet megszervezésének elvei

4.1. Személyi feltételeink:

Az óvoda dolgozóinak létszáma: 10 fő

Ebből:

- 4 fő óvodapedagógus + 1 főt megbízási szerződéssel foglalkoztatunk
- 2 fő pedagógiai asszisztens
- 3 fő dajka

Nevelőtestületünk jellemzői:

Nevelőmunkánk középpontjában a gyermek áll. Óvodánkban a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, jelenléte a nevelés egész időtartamában nélkülözhetetlen feltétele az óvodai nevelésnek. Pedagógiai Programunk sokszínűsége, gazdagsága megkívánja az óvodapedagógusok tudatos, tervszerű, komplex munkáját. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell a gyermek számára, ezért nagyon fontos, hogy milyen értékeket közvetít, milyen személyiségjegyekkel rendelkezik. A köznevelési törvényben meghatározott végzettség mellett igen magasak az óvodapedagógusokkal szembeni szakmai és emberi elvárások. Nevelőtestületünk sokoldalúan képzett, értéknek tekintjük a tudást, és új ismeretek elsajátítását. A nevelőtestület tagjai közül 2 fő rendelkezik szakvizsgával, 1 fő differenciáló és fejlesztő pedagógiai ismeretekkel,1 fő népi játék és gyermektánc szakvizsgával. További egy fő munkatárs gyógypedagógia szakon, logopédus szakirányon bővíti tudását. Óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése speciálisan képzett szakemberek közreműködésével történik. A nevelőtestület erőssége a drámajáték, a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenység, hagyományápolás, kapcsolattartás és eredményes együttműködés az óvoda partnereivel, elsősorban a családokkal. Szakmai fejlődésünket segítik a bemutatók, nyílt napok, szakmai találkozók, konferenciák, folyamatos kapcsolattartás Bihartorda, Biharnagybajom óvodáival. A továbbképzések irányának meghatározásánál figyelembe vesszük a Pedagógiai Programunk cél, feladat és tevékenységrendszerét, helyi sajátosságainkat, és a pedagógusok egyéni érdeklődését, elképzelését is. Az óvoda minden dolgozója rendelkezik a munkakörének megfelelő iskolai végzettséggel. Kollektívánk tagjai megfogalmazták az óvoda dolgozóival szembeni elvárásokat, ezek a következők:

4.1. Az óvoda dolgozóinak attitűdje:

4.1.1. Az óvodapedagógus attitűdje:

- Gyermekszeretet, tolerancia jellemzi
- Hiteles
- Szakmailag jól felkészült, innovatív
- Kreatív
- Kiegyensúlyozott
- Nyitott
- Optimista
- Gyermek fejleszthetőségébe vetett hit jellemzi
- Inkluzív szemlélet
- Rugalmas alkalmazkodás a változásokhoz
- Játék és tevékenység központú szemlélet
- Jó kommunikációs készség
- Azonosul a célokkal, feladatokkal
- Jó közösségi ember
- Együttműködésre képes
- Helyzetfelismerés, probléma megoldás, kapcsolattartás
- Segítőkészség
- A derűs légkör megteremtésére törekszik
- Értéket közvetít
- Folyamatos megújulásra képes
- Megjelenése, beszéde követhető minta legyen
- Tiszteli, elfogadja a szülők és gyerekek különbözőségét
- Empatikus

4.1.2. A pedagógiai asszisztens attitűdje:

- Birtokában van alapvető pedagógiai, pszichológiai és módszertani ismereteknek
- Szereti és tiszteli a gyermekeket
- Megértő, ismeri a gyermekek gondolat- és érzelemvilágát
- Személyiségjegyei közül nem hiányzik az: – empátia
- tolerancia
- nyitottság
- jó problémamegoldó képesség
- humor
- elhivatottság
- gyermekszeretet
- Tiszteli munkatársait
- Együttműködő a szülőkkel, gyermekekkel, és a csoportvezető óvónővel
- Segítséget nyújt a szeretetteljes, érzelmi biztonságot jelentő légkör kialakításában
- Meglátja és erősíti a pozitív tulajdonságokat
- Jó szervező, önmagát adó, találékony
- Figyel az egyéni különbségekre, differenciál
- Saját érzelmi, indulati reakcióját megfelelően kezeli
- A kiegyensúlyozott érzelmi élet
- Innovatív, igénye van a folyamatos tanulásra, fejlődésre

4.1.3. A dajka attitűdje:

- Együttműködési készség, óvodapedagógus irányításainak elfogadása
- Gyermekszeretet, gyermekközpontúság
- Tolerancia
- Segítőkészség
- Munkájához szükséges nevelési és fejlődés-lélektani ismeretek megléte
- A szabad játék, mozgás segítése
- Higiéniai, egészségvédő szokások alakításához pozitív mintaadás
- Biztonságos, higiénikus óvodai környezet kialakításáért végzett tevékenység

- Tárgyi feltételek, eszközök készítésében közreműködés
- Példaértékű megjelenés, kommunikáció, viselkedéskultúra
- Szakmai megújulásra való törekvés

Fontosnak tartjuk, hogy:

- A főállásban dolgozó munkatársak mutassanak példát a közcélú munkaprogram által kiközvetített dolgozóknak.
- Az intézmény valamennyi dolgozója felelős a Pedagógiai Programban megfogalmazott feladatok elvégzéséért, ezért az eredményes nevelőmunka érdekében követelmény az együttműködés, munkatársaink megbecsülése, tisztelete.
- Pedagógiai Programunk optimális megvalósításához, a feladatok színvonalas ellátásához, intézményünk zavartalan működéséhez a következő feltételek biztosítására lenne szükség:
- Hatékony ösztönző rendszer működtetése, anyagi és erkölcsi elismerés a kiemelkedő munkát végző alkalmazottak számára.
- 1 fő gyógypedagógus, valamint beszédfejlesztő és javító óvodapedagógus képzésének támogatására.

4.2. Az óvoda tárgyi feltételei

4.2.1. Jelenlegi állapot bemutatása

Óvodánk épületét, udvarát, berendezését lehetőségeinkhez mérten igyekszünk úgy alakítani, hogy a gyermekek számára biztonságos, kényelmes legyen, biztosítson kellő helyet a különböző tevékenységek szervezéséhez, méretében igazodjon a gyermekek testi adottságaihoz, segítse elő egészséges fejlődésüket. Az óvodai élet színtereit igyekszünk otthonosan, barátságosan, játékra motiválóan kialakítani, melyben a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint részt vehetnek. A gyermekek által használt játékokat, eszközöket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyezzük el. Az udvaron folyamatos karbantartással próbáljuk játékaink, pihenőhelyeink állapotát megőrizni. Az épület pályázati és önkormányzati támogatásnak köszönhetően folyamatos megújuláson ment keresztül az elmúlt évek alatt. Így került sor a parketta cseréjére a csoportszobákban, ajtók, ablakok cseréjére, mosdók korszerűsítésére, tető felújítására, külső vakolat frissítésére, óvodavezetői és nevelői, fejlesztőszoba, valamint a bölcsődei egység kialakítására, aszfaltozott bekötőút és térkövezett terasz kialakítására, illetve udvari játékok teljes

cseréje is megtörtént. A csoportokban szintén pályázati forrásból, valamint a szülők támogatásának köszönhetően ágyakat, régi bútorainkat, szőnyegeket, textíliákat újakra cserélhettük.
Fejlesztőjátékaink, játékeszközeink a napi tevékenységhez biztosítottak, de a nagy igénybevétel miatt pótlásukat rendszeresen ütemezni kell. Munkánkhoz rendelkezésünkre áll két számítógép és egy laptop internet hozzáféréssel, nyomtató, fénymásoló és mobiltelefon is. Pályázati támogatásból projektort, vetítővásznat kaptunk. Kisebbségi Önkormányzat hi-fi tornyot vásárolt intézményünk részére. Elektromos sütőjű tűzhely és a korábbinál nagyobb kapacitású mosógép segíti munkánkat.

4.2.2. Tervezett tárgyi fejlesztések

- Udvari játékok folyamatos karbantartása, festése, homok pótlása
- Árnyékos pihenőhelyek kialakítása (fák ültetése)
- Világítás korszerűsítése
- Játékhoz és játékos tanuláshoz szükséges fejlesztőeszközök, sportszerek folyamatos beszerzése
- Pedagógiai Programunk megvalósítását elősegítő szakkönyvek biztosítása
- Informatikai eszközök korszerűsítése
- Tálaláshoz szükséges eszközök pótlása
- Bölcsődei egységünk teraszának burkolása

4.3. A nevelés tervezése

Az intézmény vezetése irányítja az intézmény stratégiai és operatív dokumentumainak koherens kialakítását. Az óvoda működésére, belső és külső kapcsolataira vonatkozó rendelkezéseket a Szervezeti és Működési Szabályzat határozza meg. Az óvoda Házirendje a gyermeki jogok és kötelességek gyakorlásával, a gyermek óvodai életrendjével kapcsolatos rendelkezéseket állapítja meg. A Házirend egy példányát az óvodába történő beiratkozáskor a szülőnek átadjuk.

Az óvodavezető éves munkatervet készít:

- Az előző nevelési év ellenőrzés- mérés- értékelés eredményeinek alapján.
- A partneri elégedettség mutatóinak figyelembevételével.
- A helyi Pedagógiai Programban, és az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramban foglaltak figyelembevételével.

Az óvodapedagógusok a nevelési terv elkészítésénél figyelembe veszik:

- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában,
- az óvoda éves munkatervében,
- a helyi Pedagógiai Programban megfogalmazott célokat, feladatokat, majd a Nevelőtestület által elfogadott csoportnaplóba rögzítik.

Tartalma:

- Nevelési feladatok
- Szervezési feladatok
- Tevékenységi terv

A tevékenységeket az évszakok, az évszakokban megjelenő jeles napok, népszokások, ünnepek, hagyományőrző és környezetalakító tevékenységek, környezeti témakörök határozzák meg. A tervezés komplex szemléletmódot kíván, feltételezi a célok, feladatok, feltételek, témakörök, élmények, aktualitások, a gyermekek érdeklődésének átgondolását. Érvényesülnie kell a rendszeresség, fokozatosság és folyamatosság elvének.

Nevelőtestületünk az alábbi pedagógiai dokumentumokat készíti el:

Óvodai nevelésünk a fenntartó által jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg.
A teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

- Az óvoda munkaterve.
- A csoport éves terve (tevékenységi területek éves anyaga), projekttervezés.
- A csoport éves nevelési terve (szokás-normarendszer).
- A gyermekek fejlettségét mutató egyéb munkák gyűjteménye (rajzok, stb.)
- A tevékenységi területek heti ütemterve.
- A csoportok fejlettségének félévi és egész évi értékelése.

A dokumentáció 2024. szeptember 1-től nagyrészt elektronikusan történik az OVIKRÉTA rendszeren keresztül, melyet az állam díjmentesen biztosít az intézmények részére. Ennek használata kötelező, részletes szabályait a 2011.évi CXC Tv.4.§ 32-es a) pontja rögzíti.

Heti terv:

A nevelési terv alapján készíti el az óvodapedagógus, heti lebontásban határozza meg a tanulási tevékenységeket. Heti rendünk rugalmas, változhat a gyermekek érdeklődése, az aktualitás, spontán helyzetek, időjárás, stb. miatt. Az óvodapedagógus napi felkészülése során konkretizálja, hogy a folyamatos napirendbe hogyan illeszti a párhuzamosan futó, differenciált tevékenységeket, kezdeményezéseket úgy, hogy a játékidő ne sérüljön. A csoportok napirendjét és heti rendjét az óvodapedagógusok alakítják. A gyermekek számára fontos a rendszeresség és az ismétlődések a biztonság kialakulása érdekében. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus és a munkáját közvetlenül segítő dajka a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését.

Óvodánkban szervezhető csoportok száma: 3

Szervezhető: osztatlan, részben osztott és osztott csoport, melyet az óvodába beíratott gyermekek életkori összetétele határoz meg.

NAPIREND	
IDŐTARTAM	**TEVÉKENYSÉGEK**
6^{30}-7^{30}	Érkezés az óvodába, gyülekezés, játék összevont csoportban.
7^{30}-12^{00}	Játék, szabadon választott tevékenység, gondozási feladatok, folyamatos tízórai, komplex (kötött, kötetlen) tevékenységek, mindennapos testnevelés, játék a szabadban, mozgásos játékok, élményszerző séták. Egyéni fejlesztések, külön foglalkozások (logopédia, hittan)
12^{00}-12^{45}	Ebéd, gondozási feladatok
12^{45}-14^{45}	Mese, csendes pihenő.
14^{45}-15^{30}	Ébredés, gondozási feladatok, uzsonna, játék.
15^{30}-16^{30}	Játék a csoportszobában, vagy a szabadban, összevont csoportban.

A napirend mindig igazodik a gyermekek életkorához, egyéni szükségleteikhez, fejlettségi szintjéhez, tervezett tevékenységeikhez, szokásaikhoz.

HETIREND			
	3-4 évesek	**4-5 évesek**	**5-7 évesek**
Komplex nevelési területek	Külső világ tevékeny megismerése 1x	Külső világ tevékeny megismerése 2x	Külső világ tevékeny megismerése 2x
	Ének, zene, népi játék, tánc 1x	Ének, zene, népi játék, tánc 1x	Ének, zene, népi játék, tánc 1x
	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka 1x	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka 1x	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka 2x
	Verselés-mesélés minden nap	Verselés-mesélés minden nap	Verselés-mesélés minden nap
Kötelező	Mozgás 1x Mindennapos mozgás	Mozgás 1x Mindennapos mozgás	Mozgás 1x Mindennapos mozgás Iskola- előkészítő 5x

Napi- és heti rendünk állandó eleme a mozgás, a verselés-mesélés, és dramatikus játék. Az anyanyelvi nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja, komplex, tudatosan tervezett tevékenység. Tervezetten szervezett tevékenységek: mozgás, mindennapos mozgás.

Párhuzamosan végezhető differenciált és csoportos tevékenységek szervezése: Játék, Verselés, mesélés, Ének, zene, népi játék, tánc, Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, Mozgás, Külső világ tevékeny megismerése.

A Kormány 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló törvény értelmében a gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

4.4. Speciális szolgáltatások:

A tevékenységek szervezése a nevelési év folyamán: Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján:

3-4 évesek	November 1-től május 31-ig
4-5 évesek	Október 1-től május 31-ig
5-6-7 évesek	Szeptember 15-től május 31- ig

Helyi igényeknek megfelelően szervezhető speciális tevékenységek	
Logopédiai szűrővizsgálat, logopédiai foglalkozások	Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei végzik
Egyéni fejlesztés	Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei végzik
Bozsik Program (gyermek futball)	Móricz Zsigmond Általános Iskola testnevelő tanára szervezi
Hitoktatás	Egyház képviselője
Mazsorett	Intézményen kívüli program

Ezeket a speciális tevékenységeket igyekszünk úgy megszervezni, hogy alapfeladatunk ellátását ne zavarja. A gyermekek részvétele térítésmentes. (Mazsorett kivételével)

5. Pedagógiai Programunk feladatrendszere

5.1. Az egészséges életmód alakítása:

Célunk:

- A gyermekek egészséges életvitel-igényének megalapozása, testi fejlődésük elősegítése, az eltérő fejlettségi ütem és az egyéni képességek figyelembevételével az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése.
- Az egészséges életmód, életvitel megalapozása egészséges életstílusok, életmodellek megismertetése, közvetítése által.

Feladatunk:

- A gyermekek gondozása, testi-lelki szükségleteinek, komfortérzetének kielégítése.
- A mozgásigény kielégítése, nagy és finommozgások fejlesztése.
- A gyermek egészségének védelme, edzettségének növelése.
- Egészséges környezet, eszközrendszer, biztonságos környezet megteremtése.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása.
- A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.
- Tartózkodás a magas cukor- sótartalmú, telítetlen zsírtartalmú ételektől.
- Több zöldség, gyümölcs, tejtermék fogyasztása.
- Az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- Életvezetési készségek fejlesztése, melyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, melyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényeinek kialakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezért egészséghetet rendezünk januárban, ennek keretében csatlakoztunk a „Gondolkodj egészségesen” országos programhoz. Az óvodai felvétel után anamnézist töltetünk ki a szülőkkel, ezzel elindítjuk az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezzük a hangsúlyt. A testi szükségletek kielégítése

alapozza meg a gyerekek jó közérzetét, amely minden egyéb tevékenység végzéséhez szükséges. A növekedés fejlődési üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul. Feladatunk az öltözködés, pihenés, betegségmegelőzés szokásainak alakítása is, ehhez egészséges, biztonságos környezet biztosítása. Együttműködünk a megfelelő szakemberekkel prevenciós és korrekciós testi-lelki és értelmi nevelési feladatok ellátására.

Testápolás

A testápolás a gyermekek testi tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Példát mutatunk, megismertetjük az ezekhez fűződő szokásokat (WC-papír, papír zsebkendő használata). Az óvodapedagógus a gyermekek ápolása közben teremtsen interakciót, hogy a gyermekek kívánsága, kérése alapján tudjon segíteni. A gondozási feladatok intimitást igényelnek, ezért törekszünk arra, hogy e tevékenységet ne csoportosan végezzék gyermekeink. A WC használatára bármikor joga van a gyermeknek. Az intimitás miatt személyes segítségnyújtást biztosítunk, főleg a kisebb gyermekeknél és a befogadás idején. A segítségnyújtás kölcsönös bizalomra, meghitt viszonyra épül, ezért a kapcsolatépítés egyik lehetősége. A bőrápoláshoz, hajápoláshoz, saját jellel ellátott eszközöket használnak. Az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolása segít abban, hogy a gyermekekben alakuljon ki önmagukkal szemben a tisztaság és az ápoltság igénye.

Táplálkozás

Az egészséges fejlődés egyik feltétele a táplálkozás. A folyamatosság bevezetésével lehetőséget teremtünk a nyugodt, a gyermekek valós szükségletéhez igazodó étkezéséhez, kiküszöböljük a várakozási időt. A szülők bevonásával biztosítjuk a mindennapok gyümölcs fogyasztását, állandó helyet kap a heti rendben a gyümölcs és zöldségfeldolgozó nap. A kiválasztó szervek megfelelő működése érdekében a folyadékot állandóan biztosítjuk a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Egészséges ételek megismerésére, ízlelésére ösztönözzük őket. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa, kés (nagycsoportban) helyes használatával ismertetjük meg a gyermekeket, a kulturált étkezési szokásokhoz mintát adunk. Fokozottan ügyelünk a táplálék érzékeny gyermekek diétájára (tej, tojás, liszt). A szülőknek tanácsot adunk, hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki. Kerüljék a cukros ételek, italok fogyasztását. Óvodai napirend keretében ismertetjük meg a gyerekeket új ízekkel, étel és italféleségekkel, intenzív rágásra ösztönözzük őket. Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (gyümölcs- zöldségsaláta, falatkák). Így a gyermekek őszi piacot, zöldségüzletet, kerteket látogatnak meg, ismerkednek a zöldségekkel,

gyümölcsökkel. Minden érzékszervet bevonunk a tapasztalatszerzés során (tapintás, szaglás, ízlelés).

Öltözködés

Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket, ezért igyekszünk a szülőket meggyőzni arról, hogy a gyermeküket rétegesen öltöztessék. Ruházatuk legyen kényelmes, praktikus. Gondoskodjanak a szülők váltóruháról, tornafelszerelésről, melyeket az öltözőben a jelüknél helyezzenek el. Az öltözés során minden gyermeknek szükség szerint, önállóságuk figyelembevételével segítünk, a lassabban öltöző gyermekeket buzdítjuk. A levetett ruhadarabokat kifordítva esetleg összehajtva, cipőiket párban az öltözőszekrénynél helyezzék el. Az öltözés során folyamatosan mehetnek az udvarra azok a gyermekek, akik már elkészültek, így nem kell végig várniuk felöltözve az egész csoport elkészülését. A szülők gondoskodnak az ágynemű és a törölköző mosásáról.

Alvás, pihenés szokásainak alakítása

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a napi pihenés. Alvás előtt alaposan kiszellőztetünk, minden gyermekkel levettetjük a kényelmetlen, szorító ruhadarabjaikat. A gyermekektől megkívánjuk, hogy levetett ruháikat összehajtva, cipőiket egymás mellé helyezzék el. Megengedjük, hogy a gyermekek kedvenc „alvós" tárgyukkal pihenhessenek. Igény szerint simogatással, cirógatással altatunk. Ébredés, felöltözés után a gyermekeknek szükség szerint segítünk a takarójuk, ágyuk megigazításában. A nyugodt pihenés feltétele a csend, ehhez a megfelelő körülményeket biztosítjuk. Alvás előtt arra szoktatjuk a gyermekeket, hogy végezzék el azokat a szükségleteiket, amelyek zavarnák a nyugodt pihenésben (WC használat, orrfújás, hajukból a gumik kivétele stb.). Minden nap egy megfelelően kiválasztott mesével, nagyoknál akár folytatásos mesével hangoljuk a nyugodt pihenésre a gyermekeket.

Mozgás, testedzés igényének, szokásainak alakítása

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek, időjárástól függően szabad levegőn szervezzük (télen a csoportszobában). A nagymozgásos játékok a mozgásöröm átélését biztosítják, melynek során a gyermekek mozgása harmonikussá, összerendezetté válik, egyensúlyérzékük fejlődik. A mozgásos tevékenységek során fontos feladatunk a baleset-megelőzési szabályok pontos megismertetése, következetes betartatása, naponkénti megerősítése. A gyermekek egészségének megőrzése, edzettségük érdekében rendszeres szabad levegőzést biztosítunk, különböző tevékenységeket szervezünk a természetben (séták, kirándulások,

futkározás, labdajátékok, versengések, téli játékok, szánkózás, hóemberépítés stb.). Az ügyes, tehetséges, mozgékony gyerekek számára ovifoci, birkózás és gyermektánc oktatás lehetőségét kínáljuk fel.

Gyermekek egészségének védelme, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés

A fertőzések terjedését igyekszünk gátolni a gyermekcsoportokban, mosdókban többszöri szellőztetéssel, párologtatással. Beteg gyermek nem jöhet óvodába, amennyiben az óvodában betegszik meg értesítjük a szülőt, vagy orvoshoz visszük. A szülő megérkezéséig megkülönböztetett gyengédséggel, türelemmel vesszük körül. A gyermekek egészségi állapotát egyéni fejődési naplóban követjük nyomon. Egészségvédelmi szokásokat alakítunk: a csoport legkésőbb 10:30-tól a szabad levegőn tartózkodik, amennyiben ezt az időjárás lehetővé teszi. A gyermekek lelki gondozásával kapcsolatos feladataink: az interperszonális kapcsolatokban keletkező feszültségek elviselésének, megoldásának konstruktív kezelése; önértékelési zavarok megelőzése, a meglévő zavarok kompenzálása, a mentálhigiénés sérülések megelőzése, illetve feloldása. A viselkedési szinten megragadható tüneteket körvonalazzuk, szükség esetén szakemberhez irányítjuk. Támogatjuk a háziorvos és fogorvos által végzett szűrővizsgálatokat. A környezettudatos magatartás kialakítása fontos számunkra, melyben elsődleges feladatunk a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása. (Tervezése komplex formában „a külső világ tevékeny megismerésénél" valósul meg.) Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében a rendszeres védőnői látogatások segítik az egészség védelmét. Elsődleges feladatunk a prevenció. A helyes életvitel kialakításának elősegítésére speciális szülői értekezleteket szervezünk (védőnő, háziorvos).

5.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Célunk:

Családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légkör kialakítása, mely ösztönző hatással bír a gyermek érzelmi kötődésének alakulására. A társadalmi beilleszkedést segítő szociális együttélés szabályainak értékközvetítése. A különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés. A szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása falunk jellegzetességeinek, értékeinek, neves napjainak megismertetésével.

Feladatunk:

Olyan magatartásformák, szabályok kialakítása, amely segítségével nyugodt, toleráns,

alkalmazkodó, egymást segítő, egymás iránt érdeklődő gyermekközösség tud együtt élni. Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól. A gyermekek kommunikációs képességének fejlesztése a tisztelettudó szabad véleményalkotáshoz. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása. Az óvodai élet segítse a szocializáció fejlődését, az én tudat és a feladattudat alakulását, a gyermekek társas szükségleteit, a másság, a különbözőség elfogadását.
Érzelmi biztonságot teremtünk nyugodt, családias, derűs légkörben. Nekünk, óvodapedagógusoknak és az óvoda összes dolgozójának nyugalmat, szeretetet kell árasztanunk. Élményekkel teli közös tevékenységek során az egymáshoz tartozás érzését erősítjük. A születés és névnapokat megünnepeljük. A gyermekek pozitív önértékelésének erősítését segítjük a pozitív tulajdonságaik kiemelésével. A gyermekek pozitív-negatív élményeinek, gondolatainak figyelmes meghallgatásával empátiás készségüket fejlesztjük. Összhangot teremtünk a gyermekek szükségleteinek kielégítése és a környezet elvárásai között az erkölcsi érzelmek megalapozásával. Például az igaz mondás iránti igény kialakításával, öröm, megbecsülés érzésének megtapasztalásával, az egymásra való figyelés fontosságának hangsúlyozásával. Kulturált magatartás szokásainak kialakítása, elmélyítése (köszönés, megköszönés, felnőtt- gyermek megkínálása, előreengedés stb.); erkölcsi kategóriák kialakítása (a helyes és a helytelen fogalmak megkülönböztetése). A gyermekek számára fontos, hogy ki tudják mutatni érzéseiket, tisztában legyenek azokkal. Mi felnőttek erre figyelve kezeljük a különféle megnyilvánulásokat. A gyermekek megtanulják, hogy minden ember lehet szomorú, vidám, félhet valamitől. A megismerés eszközeként sok, szituációs játékot, drámajátékot alkalmazunk. A szerepjáték megfigyelése során sok információt szerzünk a gyermekek aktuális érzéseiről. A család erősítheti vagy gyengítheti az általunk kialakítandó viselkedési szabályokat. Ha a gyermekek azt látják, hogy a felnőttek odafigyelnek egymásra, tisztelik a másikat, segítik egymás munkáját, akkor természetes módon alakul ki a helyes viselkedési mód. A helytelen viselkedés tapasztalataiból tanulhatnak a gyermekek. Itt az óvodában tiszta és állandó értékrendet állítunk fel, melyben akkor érzik jól magukat, ha olyan felnőttek vezetik őket, akikben megbíznak. Az értékek közül egyik legfontosabb a szeretet, melynek különböző kifejezési formái vannak: figyelem, ölelés, nevetés, lágy hangnem, érintés, szemkontaktus. A rossz gondolatok negatívan befolyásolják a szeretet képességének alakulását. A kritika, a lekicsinylés a negatív önképet erősíti. Feladatunk, hogy pozitív megerősítéssel járuljunk hozzá a gyermek egészséges személyiségfejlődéshez. A szeretet megnyilvánulása a természettel és az állatokkal való bánásmódban is megfigyelhető. A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, a kiemelt figyelmet igénylő, illetve kiemelkedő képességű gyermekekkel való sajátos törődés pedagógusi hitvallásunk részét képezi, esetükben különösen jelentős az óvoda együttműködő

szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel. Fokozott figyelemmel, egyéni bánásmóddal adunk esélyt ezeknek a gyermekeknek a legoptimálisabb fejlődésre. A befogadás időszaka meghatározza a gyermekek érzelmi kötődését az óvodához. Az óvodapedagógus a szülőkkel közösen teremti meg az ideális feltételeket a gyermekek közösségébe történő beilleszkedéséhez. Óvodánkban nagyfokú körültekintéssel tervezzük meg a 3-4 éves gyermekek befogadását. A gyermekek szüleikkel együtt ismerkedhetnek már tavasszal a beiratkozáskor, augusztusban az ismerkedő- tájékoztató szülői értekezleten az óvodával. Az óvodapedagógusok a nyári családlátogatások során megismerkednek a családokkal és azzal a környezettel, ahol a kisgyermek él. A családlátogatás során igyekeznek minden olyan információt megtudni, ami fontos és hasznos lehet a befogadás és az óvodai élet során.

A gyermekeknek a szülővel való együttlét biztonságot ad az új környezet elfogadásához. A szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, szokásait. A befogadás során behozhatják a gyermekek azokat a tárgyakat, amelyekhez ragaszkodnak. Az óvoda feladata a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, hazaszeretet, szülőföldhöz való kötődés megalapozása. Ez az időszak gondosan előkészített, melyben részt vesz az óvodapedagógus és a dajka is. A sok érdekes és ízléses játék mellett az óvodapedagógus személyes kapcsolattal, mesével, ölbeli énekes játékkal, mondókákkal kedveskedik a gyermekeknek. Az idősebb óvodások is meglepik a kicsiket egy-egy verssel, ajándékkal, énekes játékkal (Gólya-avató). Már a befogadás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végzik a tevékenységeket, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékosan gyakoroltat az óvodapedagógus, természetesen figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait. Különösen meghatározó szerepű az óvoda együttműködése speciális felkészültségű szakemberekkel (pszichológus, gyógypedagógus, védőnő, gyermekorvos, logopédus…).

5.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés:

Az óvodai élet minden pillanatának, a nevelésünk egész folyamatának szerves része a magyar nyelv használata. Nem kezelhetjük elszigetelten az anyanyelvi nevelést, mert a beszéddel, a kommunikációval mintegy közvetítőként jelen van az óvodai élet minden területén. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása- a beszélő környezettel, helyes mintaadással, és szabályközvetítéssel (a javítás elkerülésével), drámajátékok alkalmazásával- óvodai nevelőtevékenységünk egészében kiemelt jelentőségű. Az anyanyelv ismeretére,

megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani. Az anyanyelvi nevelés komplex folyamat, áthatja a nap minden mozzanatát, s az óvodai nevelés, a szocializáció szerves része. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire épít. Változatos tevékenységeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Célunk:

Az anyanyelv megszerettetése, a beszélő kedv fenntartása, a kommunikációs és metakommunikációs készségek fejlesztése, valamint a folyamatos beszéd gyakorlása megfelelő légkör kialakításával.

Feladatunk:

A hétfői beszélgető körök lehetőséget teremtenek a hétvégi élmények átadására, melyek elősegítik a hangképzést, mondatalkotást, passzív és aktív szókincs bővítését és a megfelelő hangerő, beszédfegyelem gyakorlását. A fejlesztésnél figyelembe vesszük a gyermekek eltérő- egyéni képességeit.

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek beszédsajátosságit figyelemmel kísérjük. Az 5. életévüket betöltött gyermekek logopédiai szűrésen vesznek részt, szükség esetén logopédiai ellátásuk megoldott. Fejlesztésre és feszültségoldásra eredményesen alkalmazzuk az anyanyelvi játékokat, drámajátékokat és a bábozást. A jó képességű gyermekeknél biztosítjuk a további fejlődés lehetőségét - tehetséggondozó műhelyben.

Beszélőkörnyezet, helyes mintaadás és szabályközvetítés.

Értelmi nevelés:

Az értelmi nevelés során építünk a gyermekek spontán szerzett tapasztalataira azt tervszerűen, tudatosan bővítjük, rendszerezzük. Fejlesztjük az értelmi képességeket (érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást) és a kreativitást.

Célunk:

Az értelmi képességek sokoldalú fejlesztése, önálló gondolkodásra, problémamegoldásra nevelés.

Feladatunk:

Az érdeklődés, a kíváncsiság felébresztése, fenntartása. A kognitív képességek fejlesztése (megfigyelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás). A természeti és társadalmi környezet felfedezése, megismerése az ok- okozati összefüggések megláttatása. Figyelembe vesszük a gyermekek, - különös tekintettel a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű - egyéni, eltérő fejlődési ütemét. A jó képességű gyermekeknél biztosítjuk a további fejlődés lehetőségét, a kreatív gondolkodás fejlesztését. (Tehetséggondozás).

6. Az óvodai élet tevékenységi formái

6.1. Játék:

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége az óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyermek létformája, elemi, pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A gyermek tapasztalatait, élményeit játssza el, sajátos, gyakran átalakított formában. Bármelyik élménye játékának forrásává válhat. A játék örömforrás, maga a cselekvés, a manipuláció, az elképzelés szerez örömet. Motivációja magában a tevékenységben van. Önkéntes és szabad akaratból, külső kényszerítő körülmények nélkül jöhet csak létre. Fontos feladatunk, hogy a szabad játék legyen túlsúlyban. Parancsra, vezényszóra, de még kérésre sem lehet játszani. A játékban nem a végeredmény, a produkció a fontos. Magáért a folyamatért, az azt kísérő érzésekért, élményekért játszik a gyermek, indítéka magában a cselekvésben rejlik.

Célunk:

A játék komplex módon fejlessze a gyermek mozgását, értelmi képességeit, beszédfolyamatait, szocializációját, társas kapcsolatait, szabálytudatát. Játék és mozgásigény kielégítése: a szabad játék során biztosítjuk, hogy mindennap visszatérő módon játszhassák ugyanazt a játékot.

Feladatunk:

- Minél több élményhez juttatni a gyermekeket (kirándulás, séta, bábelőadások, mesék, koncertek, családokkal közös programok).
- Játékhoz szükséges hely, idő, eszköz, valamint nyugodt, derűs légkör biztosítása.
- Ismerjék meg a gyermekek a játékeszközöket, a velük való játéklehetőségeket, a hozzájuk

fűződő szabályokat, baleset megelőzés szempontjából.

- Az óvodapedagógus nyújtson a -szülők, család mellett- utánozható mintát a játéktevékenységekhez, maradjon bevonható társ, illetve váljon segítővé, kezdeményezővé, ha a játékfolyamat elakad. Jelenlétével tegye lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.
- Ügyelni arra, hogy a játék helye változatos és biztonságos legyen.
- Az óvodapedagógus nyújtson segítséget a játékhoz szükséges eszközök előállításában. Ismertesse meg a gyermekeket különféle anyagokkal, eszközökkel, technikákkal, hogy azokat szabadon felhasználhassák szabadjáték során is.
- Az óvodapedagógus tanítsa meg a barkácsoláshoz szükséges szerszámok balesetmentes használatát. A szülőkkel beszélgessen a gyermeki játék fontosságáról, arról, hogy az hogyan szolgálja az ismeretek elsajátítását. Ajánljon a gyermekek életkorának megfelelő, a fejlődést elősegítő játékeszközöket, együttjátszási lehetőségeket.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

- Megfelelő hely: az óvodában folyó játék tere a csoportszoba és az óvoda udvara. A csoportszoba adta lehetőségekkel úgy kell gazdálkodnunk, hogy mindenki nyugodtan tevékenykedhessen. Gondolnunk kell a játékidőben a más-más játéktevékenységet folytató gyermekek helyigényére. A bútorokat és a felszereléseket úgy kell elhelyeznünk, hogy minél több szabad területhez jussunk. A megosztott térben elhelyezett eszközökkel a játékok sokkal tartalmasabbak.
- Legyenek a csoportszobában állandó és ideiglenes játszóhelyek. Készen kell lennünk a játék fejlődéséből adódó helyigények kielégítésére, sőt, hozzá kell szoktatnunk a gyermekeket, hogy önállóan alakítsák ki maguknak a játékhoz szükséges helyet, rendezzék át ennek érdekében a csoportszobát.
- 3-4 éves gyermekek szívesen játszanak egy-egy sarokba húzódva, számukra biztosítunk „puhasarkot”, egymástól elhatárolt, meghitt játszósarkokat, kuckókat.

Játékidő:

Az elmélyült játék kialakulásához minél hosszabb, megszakítás nélküli időt kell biztosítanunk.

- **3-4 éves korban** nagyon fontos a minél hosszabb játékidő, mivel ők még többféle tevékenységbe belefognak, egy-egy játék nem köti le tartósan a figyelmüket.

- **4-5 éves korban** a megfelelő hely megtalálásához, a játékszerek kiválasztásához, a gazdag játék kialakulásához kell a zavartalan játékidő, mivel ebben a korban már jól összeszoktak a gyermekek és a játéktéma is bővül.
- **5-6 éves korban** a játékszerek elkészítéséhez, felhasználáshoz még hosszabb játékidő szükséges.

A derűs légkör biztosítása:

Törekedjünk az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-gyermek közötti pozitív érzelmi viszony kialakítására. Ez az alapja a gyermekek jó óvodai közérzetének. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek szabadon dönthessenek, hogy kivel és mivel játszanak, milyen helyet választanak játékukhoz. Legyen lehetőségük arra, hogy nap folyamán sokféle játékot indíthassanak el, és szervezhessenek önállóan. Gondoskodunk arról, hogy az állandóan másodrendű szerepeket játszó gyermekek komolyabb szerephez jussanak, a magányosan játszókat segítjük bekapcsolódni a közös játékba.

A játékeszközök:

Játékirányítás szempontjából nagyon fontos a játékszerek, játékeszközök megválogatása. A játékszerek jelenléte bizonyos fokig motiválja a játék témáját. Ezért próbáljuk a gyermekek által leginkább kedvelt és kifejezésmódjukhoz közelálló játékszereket felkínálni (babák, autók, építőkocka, bábok, gyurma, festékek). A játékszerek legyenek esztétikusak, könnyen tisztíthatóak és veszélytelenek. Készüljenek különböző anyagokból és lehessen őket egymással variálni. Minden esetben tartózkodjunk a zsúfoltságtól. A nagyobb gyermekek számára bővítjük a választékot, mert ha mindig ugyanazokkal a játékokkal játszanak, akkor a játék egyhangúvá, sablonossá válik. Az a jó, ha a játékeszközöket úgy válogatjuk össze, hogy azok szerepelhessenek rendeltetésüktől eltérő funkcióban is.

A játéktapasztalatok bővülésével egyre több realisztikus játékeszközt kell biztosítani a gyermekeknek. A hagyományos játékok mellett a természetes anyagokból készült és a természetben található évszakonként elérhető anyagokból készített játékszerek, eszközök nagyszerű kiegészítői a falusi környezet adta élményanyag kivetítésének (makk, gesztenye, kavicsok, csigaház, csutka, csuhé).

A játékfajták megjelenési szintjei:

Gyakorlójáték:

- **3-4 éves korban:** A kisgyermek az ismétlések hatására különböző képességeit gyakorolja, segít saját testét, közvetlen környezetét megismerni, azon kívül elősegíti az alapmozgások összerendeződésének kialakulását. A gyakorló játékhoz olyan mozgásteret, játékszereket, eszközöket, anyagokat kell biztosítani, amelyek a gyermek mozgásigényét és manipulációs vágyát kielégítik. Ezek legyenek egymásba, egymáshoz, egymás mellé rakható műanyag és fakockák. Húzható, tologatható játékszerek, nagyméretű babák, melyeket kedvük szerint öltöztethetnek, vetkőztethetnek. Az udvaron is legyen lehetőségük a gyermekeknek a gyakorló játékra (húzható, tologatható autók, homokozó játékok, kismotorok).
- **4-5 éves korban:** Biztosítsunk lehetőséget húzható, tologatható autók, gyakorló játékszerek használatára. Készítsünk a gyermekek segítségével só-liszt gyurmából különböző formákat, amiket a gyermekek kedvük szerint kevergethetnek, rakosgathatnak. Játszanak nagyméretű termésekkel. Kedvük szerint válogathassanak, rakosgathassanak nagyobb méretű színes játékokat, kockákat, gombokat fűzhessenek. Tologassanak babakocsit, öltöztessék a babákat. Kísérjük figyelemmel, hogy a gyermekeknek elegendő helyük és idejük legyen a próbálkozásra.
- **5-6-7 éves korban:** Ebben az életkorban is engedni kell a gyakorló játékot, ha azonban azt vesszük észre, hogy a gyermek kizárólag ezen a szinten van, meg kell keresni az okokat és át kell segíteni őket ezen a fejlődési fokon.

Konstrukciós játék:

A gyakorló játékokat egy magasabb fejlődéi szinten felváltják az úgynevezett alkotó játékok.

- **3-4 éves korban:** Ebben a játékfajtában már valamilyen határozott szándék nyilvánul meg. Bizonyos szerepet kap az alkotó funkció - „én készítettem” alkotás öröme. Az átmenet a gyakorlójátékból a konstrukciós játékba, mikor a gyermeknek igénye támad arra, hogy az alkotás megmaradhasson. Nekünk ehhez biztosítani kell egy sarkot, vagy egy polcot, ahová elhelyezheti a kész művet. Lényeges szempont, hogy az építőelemek masszívak, stabilak legyenek, hogy idő előtt ne essen szét az építmény. Fontos az építőelemek mérete, mennyisége, hogy minden gyermek hozzáférhessen. Az első építési tapasztalatok gyűjtésének hatásos módja az óvodapedagógus közös játéka a gyermekkel.
- **4-5 éves korban**: Fontos feladatunk, hogy a konstruáló gyermek nyugalmas helyet találjon

magának. Az alkotásoknak, a kész munkáknak is legyen megfelelő helyük. A gyermekek konstrukciós tevékenységükhöz használjanak különböző anyagokat, eszközöket.

- **5-6-7 éves korban**: Helyet és eszközt biztosítsunk a konstrukcióhoz. Minden játékfajtával tudjon félre vonulni a gyermek, hogy nyugodtan építhessen, alkothasson. Lehetőség szerint a gyermekeknek legyen módjuk arra, hogy az alkotásuk megmaradhasson, azokat megmutathassák, másnap tovább építhessék.

Barkácsolás:

A konstrukciós játék egyik formája

- **3-4 éves korban:** a barkácsolás előkészítéseként az óvodapedagógus a gyermekek bevonásával készítsen kevésbé munkaigényes kiegészítő játékszereket. Az elromlott játékok javítását a gyermekek előtt végezzük.
- **4-5 éves korban:** az óvodapedagógus minden olyan eszközt gyűjtsön, amiből bármit lehet barkácsolni. Legyen előtérben a termésekből való barkácsolás, kép- és bábkészítés, sajátítsák el az ehhez tartozó technikákat is (makk, gesztenye, gyümölcsök, zöldségek, csutka, csuhé stb.). A gyermekek beszéljék meg, milyen eszközökre lenne szükségük a játékhoz, majd közösen készítsék el azt. Az életkoruknak megfelelő élményszerző sétákkal adunk módot arra, hogy a gyermekek képzelete, kreativitása megfelelő módon fejlődjön.
- **5-6-7 éves korban:** biztosítjuk a gyermekeknek, hogy a különféle anyagok tulajdonságairól tapasztalatokat szerezzenek barkácsoló tevékenységük során (karton, csutka, makk, gesztenye, kóró, gyümölcs, zöldségek, textilek, fonalak stb.). Legyen módjuk vegyes anyagú és technikájú barkácsoló tevékenységet folytatni. Olyan anyagokat adunk a gyermekek kezébe, amelyeket könnyen meg tudnak munkálni. Séták, kirándulások alkalmával gyűjtsenek terméseket, növényeket, amiből barkácsolni tudnak.

Szerepjáték:

Az óvodáskorúak legjellemzőbb játékformája

- **3-4 éves korban**: kapjon teret a papás-mamás és orvosos játék. Az óvodapedagógus vállalja a szerepet, hogy játéka minta legyen a közös cselekvéshez. Ehhez biztosítanunk kell a helyet és az eszközöket. A mindennapi élet tárgyai legyenek jelen a csoportban, mint játékforrási lehetőség. Olyan szerepjátékokat játszanak, amelyek egyszerű cselekvéseket és kapcsolatokat

tartalmaznak jellegzetes műveletekkel. Körültekintést igényel a csoportszoba kuckósított kialakítása.

- **4-5 éves korban**: kialakul az együttjátszás igénye a szerepek felosztása. Az eszközök vonzása miatt ragaszkodnak a szerepekhez. A szerepjáték gazdagítása miatt lényeges az élmények biztosítása. Segítjük a gyermeket az elgondolások megvalósításában.
- **5-6-7 éves korban**: ez a kor a szerepjáték fő színtere. A közösen átélt élmények hatására kialakul a közös játék. A játék fejlődése érdekében felkeltjük a gyermekek érdeklődését. Feladatunk, hogy a kezdeményező és aktív gyermekek értékes vonásait úgy erősítsük, hogy ezzel elkerüljük a nem kívánatos tulajdonságok felerősödését. Az óvodapedagógus bekapcsolódása a tevékenységbe jó hatással van a csoport játékának fejlődésére. Fontos, hogy közreműködésünkkel ne zavarjuk meg a játékot. A szerepjáték egybefonódhat a konstruáló és barkácsoló tevékenységgel. Tevékenyen segítjük a gyermekeket, hogy a játékhoz szükséges tárgyakat hamar elkészíthessék azért, hogy az új eszközökkel legyen idejük játszani.

Dramatizálás, bábozás:

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatizálásnak és a bábozásnak. A bábozás az óvodapedagógus igénye és képessége szerint jelenik meg a csoportban.

- **3-4 éves korban**: elsősorban a bábu mozgása kelti fel a gyermek érdeklődését. Legyen a csoportnak kedvenc bábja, illetve olyan, amelyet az óvodapedagógus gyakran használ, ezeket kapják meg a gyermekek is.
- **5-6-7 éves korban**: legyen a gyermekek méretének megfelelő báb és paraván a csoportszobában. Ezeket bármikor használhassák. A gyermekekkel közösen készítsünk bábukat, különböző anyagokból és különböző technikákkal. A játék témáját mindig életükből, élményeikből merítik. A környezet sokféle hatásából csak azok lesznek élmények, amelyek belső átéléssel párosulnak.

A játék folyamán segítjük a közösségbe való beilleszkedést, a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek hátrányainak csökkentését, lemaradásuk kompenzálását.

Feltételt biztosítunk a játékidő és a rugalmas napirend folyamán a tehetséges gyermekek fejlődésére, segítjük önállóságuk, kreativitásuk alakulását. Ötleteiket figyelembe vesszük, szabad lehetőséget biztosítunk fantáziájuk szárnyalására.

Az elmélyült alkotó játékhoz minden korcsoport számára biztosítunk olyan eszközöket, amelyek lehetővé teszik a gondolkodás fejlődését, az esztétikai érzék kibontakozását, kézügyesség

fejlesztését, gazdagítva fantáziájukat és problémamegoldó képességüket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek képesek több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékukban dominánsan jelenik meg a szerepjáték.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.
- Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- Élvezik a szabályjátékot és képesek a szabályok betartására.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.

6.2. Verselés, mesélés:

Az óvodai nevelésnek fontos területe az esztétikai nevelés részeként a mese, vers, irodalmi nevelés. Része az óvodai életet átfogó anyanyelvi nevelésnek. Helye és ideje van mindig, ahányszor a nap folyamán lehetőség és igény van rá.

Célunk:

A gyermekek érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével, különös tekintettel a magyar gyermekköltészet kínálta lehetőségek kihasználásával. Igyekszünk megalapozni a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolat kialakulását, mely elősegíti az olvasóvá válást. A tevékenység szervezése lehetőséget kínál arra, hogy fejlesszük a gyermekek emlékezetét, képzeletét, szókincsét.

Feladataink:

- Az óvodapedagógus hetente többször kezdeményezzen mesét, verset a gyermekek érdeklődésének megfelelően, az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- Olyan élményhez juttatni a gyermekeket, mely örömet okoz nekik, felkelti a kommunikációs képességüket.
- A mesemondás váljon a nap lényeges részévé.
- Kezdeményezzük, hogy otthon is rendszeresen meséljenek, verseljenek a felnőttek a gyermekeknek.
- Az óvodán kívüli élményeket beépítjük, felhasználjuk a csoport közös élményeinek

kialakításába.

- Népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondák keresése, gyűjtése, alkalmazása szintén feladatunk.
- A meseválasztáskor tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintet minden esetben figyelembe vesszük.
- Olyan rítusok, szokások kialakítása, melyek elősegítik a gyermekeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.
- Más népek, nemzetiségek meséivel való megismertetés.

Tartalma:

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása:

Csak a művészi értékű irodalmi alkotások biztosítják az esztétikai élmény mélységét. Ezért a mű választásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai módszertani tudatosság. Népi, klasszikus és a kortárs irodalmi művek is helyet kapnak.

- **3-4 évesek** versanyagát népi mondókákból, rigmusokból és a legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítjuk össze. Olyan meséket választunk, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.
- **4-5 éves** korú gyermekek meséi már lehetnek többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások. Kapjon helyet a magyar klasszikusok és a mai magyar írók modern meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcsúfolók, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepeljenek a vidám, humoros mesék, klasszikusok és a mai magyar költők ritmusélményt nyújtó versei is.
- **5-6-7 éves** korban az állatmeséktől kezdve a cselekmény dúsabb népmeséken keresztül épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába. A gyermekek vers anyaga gazdagodjon a különböző népi mondókákkal, kiolvasókkal. Ismerjenek meg olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. A kiválasztott versek, mesék erősítsék meg a környezet megszerettetését, a néphagyomány ápolását, az évszakok szépségét.

A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása:

Az óvodába kerülő **3-4 éves** gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz kapcsolódnak. Az óvodapedagógus teremtsen minél több lehetőséget a vidám rigmusok korai megkedveltetésére. A gyermekek az óvodapedagógussal együtt sokszor ismételjék az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat, de soha ne keltse bennük ez a gyakorlás érzetét. Az

egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktassuk rá őket a mese figyelmes végighallgatására. A mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Rövid improvizált jelenetek bemutatásával a gyermekek ismerjék meg a bábokat. A vers, mese, dramatikus játékokhoz használjunk kellékeket, ami elősegíti a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását. Az óvodapedagógusok és a nagycsoportos korú gyermekek bábozzanak, dramatizáljanak alkalmanként a kisebbeknek. Legyen ez a színfoltja az óvodai ünnepeknek, rendezvényeknek.

A 3 éves korú gyermekek 10-12 mondókát, höcögtetőt, 8-10 új mesét ismerjenek meg, 5- 6 kerüljön feldolgozásra.

A 3-4 éves gyermekekben kialakul a mese, vers szeretete. Igénylik, izgatottan várják az óvodapedagógus meséit. Játékukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák ismételgetése. Az új versek kapcsolódjanak a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához. Az óvodapedagógus segítségével jelenítsék meg a meséket, a gyermekek élményeit. Rögtönözzenek bábjátékot.

A 4-5 éves gyermekek 6-8 mondókát, 6-8 rövid verset és 10-14 új mesét ismerjenek meg, 6-8 kerüljön feldolgozásra.

5-6-7 éves korban is minden adandó alkalmat használjon fel az óvodapedagógus a kiolvasók, rigmusok, ismételgetésére, 4-5 új kiolvasót mondogassanak. A gyermekek ismételgessék az előző években tanult verseket. Az új versek (10-12) bemutatása kapcsolódjon a gyermekek élményeihez. Az óvodapedagógus lehetőleg ne szavaltassa kórusban a gyermekeket, kerülje az éneklő hangsúlyt. Ügyeljen a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozásra. A hallott, egyszerű meséket önállóan tudják dramatizálni, bábozni. Az óvodapedagógus főleg a délutáni pihenés alatt olvasson folytatásos mesét. A gyermekek próbálják meg a mese önálló befejezését, új mesék kitalálását, készítsenek albumot a tanult versekről, mesékről. A hallott élményhez társuló vizuális élmény lehetőséget ad az ismétlésre, az élmények felelevenítésére.

A nagyobb gyermekek halljanak 15-18 új mesét az év folyamán, abból dolgozzanak fel 8-10-et.

E tevékenység mindennap megjelenik az óvodában. Egy héten keresztül ugyanazt a mesét hallják a gyermekek, hogy a rá következő héten eljátszhassák, megjeleníthessék a mesealakokat.

Beszédhibák megelőzése, javítása anyanyelvi játékokkal, gyakorlatokkal

Az anyanyelvi játékok a nap folyamán bármely tevékenységhez kapcsolódva, bármikor alkalmazhatók. A gyermekek számára ezek a gyakorlatok nem beszédhiba-javító módszerek, hanem érdekes, játékos, néha humoros szituációt teremtő mozzanatok legyenek. (Pl.: hangutánzó, fúvási, hallási, artikulációs, szókincsfejlesztő, ajak- nyelv- gyakorlatok)

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Nagycsoport végére a gyerekek 10-12 mondókát, 6-8 verset megjegyeznek, s fel is tudják idézni azokat.
- Az irodalmi nevelés különböző területein aktívan részt vesznek.
- Várják, kérik a mesemondást, közösen alakítják az óvodapedagógussal a meséléshez kapcsolódó szokásokat. Az ismert mesei motívumokat, fordulatokat fel tudják idézni, megjelenítik azokat bábozással, dramatizálással, azonosulnak a szereplőkkel.
- Eligazodnak a csoport könyvei között, vigyáznak azokra.
- A folytatásos történeteket „követik". Önmaguk is mesélnek kitalált és már hallott mesét.

6.3. Ének, zene, népi játék, tánc

Célunk:

Örömteli és élménygazdag közös ének-zenei tevékenységek által a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésének formálása és esztétikai fogékonyságának alakítása. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, amely megalapozza zenei anyanyelvüket. A légzés, beszédmozgás, mozgáskoordináció fejlesztése, tiszta, széphangzású éneklés.

Feladatunk:

- Az adott csoport életkorának és képességszintjének megfelelő igényes zenei anyag válogatása.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.
- A gyermek zenei hallásának, ritmusérzékének, nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei készségfejlesztő játékokkal.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása:

Az ének, zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés, vagy a séták és kirándulások, tehát ez a feladat sem korlátozható csupán a tevékenységek időtartamára. Az éneklés, a zenélés a gyermekek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. (csoportszobában vagy kint az udvaron). A komplex foglalkozások inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit, és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére. Heti egy alkalommal tervezzük a szervezett tevékenységet (kezdeményezés vagy kötött). A megvalósítás módja már az óvodapedagógus kompetenciájába tartozó kérdés. A zenehallgatást különböző tevékenységekhez is kapcsolhatjuk, mely anyagának kiválasztásánál fő hangsúlyt helyezünk a magyar népdal kincseire: tréfás népdalok, párosítók, virágénekek, de más népek dalaiból is választhatunk alkalomszerűen. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek- és néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismertetését, továbbélését segítik.

Tartalma:

Az óvodai nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismernek meg. A mondókák, énekes játékok a zenei anyanyelvünk művészi értékei. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjához, valamint különböző- állami, egyházi, jeles- ünnepekhez fűződik. A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

A **3-4 éves** korú gyermekek ismerjenek meg elsősorban olyan népi - ölbeli játékokat, amelyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak. Legyen ezek között cirógató, höcögtető, lovagoltató játék. A kicsik egyszerű 2-5 hangból álló olyan népi játékokat ismerjenek meg, amelyek játéka álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszható. A gyermekek tanuljanak meg 5-7 mondókát, ölbeli játékot, 8-10 énekes játékot és mindössze 2-3 komponált gyermekdalt az ünnepek köszöntésére. A dalok ajánlott hangkészlete: s-m, l-s- m; m-r-d-; s-m-r-d-, d-l,-s. A rövid mondókák, dalok 2/4-es üteműek, melyekben negyed és páros nyolcas ritmusok legyenek.

A **4-5 éves** gyermekekkel az óvodapedagógus még mindig játszhat ölbeli játékokat a befogadás időszakában. Az európai és a magyar gyermekdalok hangterjedelme is dúr, hexachord maradjon. Ők már képesek arra, hogy ilyen hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyekkel mozgásuk is jól fejleszthető. Ismerjék meg a csigavonal, hullámvonal és a szerepcserére épülő játékokat. Az óvodapedagógus a dalokat úgy válassza ki, hogy azokhoz utánzó mozdulatokat, játékokat lehessen kitalálni. A gyermekek énekelgessenek 4-8 motívumból álló énekes játékokat, 3-4 műdalt. A 4-5 új mondóka, és a 8-10 új gyermekdal megtanulása mellett ismételgessék a 3-4 éves korban tanult dalokat is. A dalok ajánlott hangkészlete: s-m; l-s-m;-m-r-d;-s-m-d;-s-m-r-d;-d-l,-s,-;m-r-d-l.

Az **5-6-7 éves** gyermekek tanuljanak meg 4-7 új mondókát, 10-12 új énekes játékot, 4-5 alkalomhoz illő műdalt. Az óvodapedagógus válogasson olyan mondókákból, dalokból, melyekben már szünet, szinkópa is előfordulnak. A dalok ajánlott hangkészlete: ugyanaz, mint a középső csoportban. A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy az óvodapedagógus bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat is tervezzen, amit a korosztály néptáncának is tekinthetünk.

A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása:

A **3-4 éves** gyermekek tudjanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Figyeljék meg a csendet, a környezet hangjait, a dallamjátszó hangszerek, és az emberi hangok hangszínét. Ismerjenek fel 2-3 eltérő hangszínű zörejt. Érzékeltessék különböző mozdulatokkal az egyenletes lüktetést. Az óvodapedagógus énekelgesse a gyermekek nevét, jelét, csalogassa őket énekelve a közös játékba, tevékenységbe. Egyszerű mozgással kövessék az óvodapedagógus énekét, hangszeres játékát. Ismerkedjenek meg az egyszerű ritmushangszerek használatával. Ismerjék fel a magas-mély hang közti (oktáv) különbséget, s azt térben jelezzék is, vegyék át a kezdőhang magasságának váltását. Az óvodapedagógus keltse fel a gyermekek érdeklődését a zenehallgatás iránt. Minél több zenei élményt közvetítsen, elsősorban énekes előadásával. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsoljon zenehallgatási élményt. A gyermekeknek legyen lehetősége 15-30 perces rövid hangversenyeket meghallgatni.

A **4-5 éves** gyermekek a tiszta éneklés érdekében minél gyakrabban énekeljenek önállóan, egyénileg-, kisebb csoportokban is- halkabban és hangosabban, magasabban és mélyebben, tiszta kvint távolságban. Mutassák térben, éneklés közben az énekek dallamvonalát, vegyék át a dalok kezdőhangjának váltását. A jól ismert dalokat szöveg nélkül, dúdolásról vagy hangszerről ismerjék fel. Bújtassanak el rövid dalokat szabályos motívumonként váltva (belső hallással) halkan és

hangosan.
Ismerjék fel a finomabb zörejeket, egymás hangját, valamint a környezet zörejeit. Érezzék az egyenletes lüktetést, tudjanak egyenletesen járni, tapsolni. Érezzék a motívumok hangsúlyát, és emeljék ki a dalok, mondókák ritmusát. Legyenek képesek a gyermekek az óvodapedagógus által indított tempót önállóan megtartani, a gyors- lassú között különbséget tenni. A gyermekek játsszanak kérdés-felelet játékot, változatos szövegekkel és ritmusokkal visszhangszerűen is, hat hangterjedelemben. Használjanak többféle népi ritmuseszközt, a ritmusérzék fejlesztés érdekében. Ezeket a „ritmus-hangszereket" készítsék közösen az óvodapedagógusokkal, hogy együtt tudjanak mondókázni, énekelni, a kis „ritmus zenekar" kíséretével. A zenei élmény legyen mindennapos lehetőség az óvodában, kapcsolódjon minél több tevékenységhez. A zenehallgatás során, a magyar népdalokon kívül ismerkedjenek meg az idegen népek dalaival, egyszerűbb énekes, hangszeres műzenével.

Az óvodapedagógus az **5-6-7 éves** gyermekekkel együtt variálja az énekes játékok mozgás anyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak (lásd táncház). Az óvodapedagógus a gyermekek tiszta éneklését a minél gyakoribb egyéni énekléssel segítse elő. A hallásfejlesztést segítő fogalom párokat pl.: a halkabb-hangosabb éneklést kapcsolják össze a tempóváltoztatással, vagy dallambújtatással. A zenei alkotóképesség fejlesztése során próbálkozzanak dallamok kitalálásával az ismert mondókákhoz, versekhez. Beszélgessenek énekelve, játszanak énekes, kérdezz - felelet játékot. Ismerjék föl a magasabb-mélyebb hangokat, mutassák térben az ismert dallamokat. Ismert dalokat próbáljanak meg szabályos és szabálytalan motívumonként belső hallással elbújtatni. Figyeljék meg a finom hangszíneket, különböztessék meg a természetben, környezetben hallható zörejeket, beszéd és énekhangokat, hangszereket. A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát. Fejlett csoport esetén megpróbálkozhatnak ezek összekapcsolásával is. A gyermekek tudják a dalok, mondókák ritmusát kiemelni, a szünetet játékos mozdulattal kifejezni. A jól ismert dalokat, mondókákat, ismerjék föl ritmusukról, s próbálkozzanak kitalált szöveges ritmusmotívumok visszatapsolásával is. Legyenek képesek a különböző tempókat az óvodapedagógus segítsége nélkül, önálló irányítással is megtartani. A gyermekek játszanak minél gyakrabban zenei formaérzék- fejlesztő játékokat, hogy különböző mozgással megérezzék a motívumok hosszát.

A zenehallgatás anyaga:

Zenehallgatás célja, hogy a gyermek érdeklődését a dal, az ének, a hangszerjáték szépségével

felkeltse a meghallgatott zene iránt. A zene türelmes, figyelmes hallgatására szoktat. A kisgyermek érdeklődését leginkább a szöveges egyszólamú dalok kötik le, mert még csak az egyszólamú dallam megértésére, zenei felfogására képes. A tréfás, több versszakos népdalok és a lassú lírai népdalok egyaránt alkalmasak erre. A zenehallgatásra kiválasztott dalnál nincsenek hangterjedelmi ritmikai, szövegterjedelmi kötöttségek. A dal illeszkedjék az évszakhoz, az ének tevékenység zenei célkitűzéseihez, a gyermekek aznapi hangulatához. Az óvodapedagógus éneke, hangszerjátéka jelentse az óvodás gyermekek számára a közvetlen élő zenei élményt. Kitűnő művészi értékű zenehallgatásra alkalmas anyag Törzsök Béla: „Zenehallgatás az óvodában" című mintagyűjteménye.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- 6-7 éves korban a gyermekek hat hangterjedelemben tisztán, szép kiejtéssel énekelnek.
- Szívesen mondókáznak.
- Felismerik a magas- mély éneklés közötti különbséget.
- Egy-egy motívumot tisztán énekelnek vissza.
- Dalokat dúdolásról, hangszerről, szövegrészletről felismernek.
- Szöveges ritmusmotívumokat vissza tudnak tapsolni.
- Felismerik a gyors- és lassú éneklés, valamint a beszéd közötti különbséget.
- Egyöntetűen járnak körbe.
- Elsajátítják az egyszerű, játékos, táncos mozgásokat.
- Felismernek néhány hangszert hallás útján.
- Érzékelik a ritmusban a negyed szünetet.
- Tudnak halkan-hangosan beszélni, mondókát mondani, énekelni.

6. 4. Rajzolás, mintázás, kézimunka

Rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal való ismerkedés fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. Maga a tevékenység és ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, önkifejezésre. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére. Manipulációs készségeik, írásmozgás koordinációjuk, egyéni és az óvodás kor előtti időszak pozitív és negatív hatásait tükrözi. A látás- befogadás, látás- kifejezés, ábrázolás- alakítás során fejlődnek értelmi

képességeik, vizuális érzékelésük, észlelési, emlékezeti képességeik manuális képzeteik, fantáziájuk, képi gondolkodásuk, alkotóképességük, esztétikai érzékenységük. A gyermek vizuális fejlődésére hatást gyakorol a természeti és társadalmi környezet. Az óvodai nevelésben az ismeret és a képesség jellegű tudás megszerzése a cél, mely által a gyermek vizuális kommunikációs képessége fejleszthető. Ennek eredménye a kreatív esztétikum létrehozására képes gyermek nevelése.

Célunk:

A gyermekek élmény és fantázia világának képi, téri, szabad önkifejezésének fejlesztése. A gyermek tér-, forma-, szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti igényességük alakítása. Megismertetjük a hagyományos ábrázolási eszközök mellett a népi kismesterek által használt anyagokkal, eszközökkel (gyapjú- fonal- csuhé- szalma- textil). A tevékenységek által fejlődik kézügyességük, alkotókészségük, szépérzékük. Az írásmozgás koordinációjuk is fejlődik ez által.

Feladatunk:

- Megtanítjuk a gyermekeknek az eszközök balesetmentes használatát (olló- tű stb.).
- A sokrétű vizuális technika megismertetésével, gyakorlásával sikerélményhez juttatunk, hátrányt kompenzálunk a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél. Képessé válnak arra, hogy környezetükben meglássák a szépet, azt értékelni és óvni tudják.
- A kiemelkedő képességű, a tevékenység iránt érdeklődő gyermekeket kiszűrjük, plusz feladatok adásával, változatos technikák megismertetésével fejlesztjük képességeiket.
- Az óvodapedagógus biztosítson esztétikus, funkciójukban is szép, egymással harmonizáló eszközökből, anyagokból álló környezetet.
- Hagyja, hogy a gyermek maga fedezze fel a körülötte levő világot.
- Teremtse meg a feltételeket a gyermek képi plasztikai kifejező nyelvének, ábrázoló és konstruáló képességének fejlődéséhez.
- Fejlessze a képi gondolkodást.
- Keltse fel a gyermekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát.
- Biztosítsa élményeik, fantáziájuk és megfigyelésük képi és szóbeli megjelenítésének sokféle lehetőségét.
- Vegye figyelembe a gyermekek ötleteit, elképzeléseit.
- Juttassa a gyermeket az alkotás öröméhez.

- A gyermek alkotásait kezelje értékként.
- Igyekezzen elérni, hogy a szülők is értékeljék a gyermekük munkáit.
- Szorgalmazza, hogy a gyermekek otthon is folytassanak ábrázoló tevékenységet.
- Használja ki a vizuális nevelés lehetőségeit a mindennapok során.
- Ismertesse meg a gyermekeket az eszközök használatával, technikákkal, eljárásokkal.
- Népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal való megismertetése a gyermekeknek.
- Törekvés a gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatására és a tehetségek gondozására.
- Az óvodapedagógus helyezze előtérbe a természetes anyagok, termések felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

A feltételek megteremtése

A tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök szükségesek és külön helyet kell választani a mozgó gyermekektől védve. Az eszközöket megfelelő minőségben, elérhető helyen tároljuk. (A csoport összetételétől függően). A különféle technikák gyakorlásához, alkalmazásához biztosítjuk a feltételeket a mindennapi szabad játékban is.

3-7 éves korban tervezhető rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenységek, azok tartalmának fejlesztése:

- **3-4 évesek** lehetőséget biztosítunk arra, hogy játszva ismerkedjenek az anyagokkal, eszközökkel, technikákkal. Kezdődjön el az esztétikum iránti érzékenység és értékelő képesség kialakítása. Óvodánk udvara lehetőséget biztosít arra, hogy már a befogadástól kezdve a gyermekek sokat játszhassanak, építhessenek a homokozókban. Simítsák, gömbölyítsék, karcolják, készítsenek nyomatokat. A gyermekek tetszés szerint vegyenek részt a plasztikai alakításban. Ismerjék meg az agyag, gyurma, liszt- gyurma alakíthatóságát, nyomkodva, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva. Figyeljék meg a különböző minőségű papírokat: karton, csomagolópapír, rajzlap, írólap, krepp-papír. Áztassanak, fessenek rá, gyűrjék, tépjék, vágják, ragasszák. Fedezzék fel, hogy a rajzeszközök nyomot hagynak a papíron. Rajzoljanak ceruzával, zsírkrétával, aszfaltkrétával, cserépdarabokkal, filctollal. Ismerjék meg a temperát, vízfestéket, fessenek ujjal, tanulják meg és gyakorolják az eszközök használatát. Használjanak textilt, fonalat, felhasználás közben

gyűjtsenek tapasztalatot az anyagokról. Az udvari tevékenységek, rövid séták alkalmával talált terméseket, kavicsokat, csigaházakat, faleveleket, stb. használják fel téralakító, építkező tevékenységük közben. Használjon vegyes technikát is az óvodapedagógus. A téma nem tervezhető a szándéktalan firka és a látszólag szándékos forma- firka időszakában. A gyermekek tudjanak beszélni alkotásaikról és örüljenek a létrehozott produktumnak.

- **4-5 éves** gyermekek alkotó tevékenységének bővítése. A gyermekeknél megjelenő szándékos képalakító tevékenységet az élményekhez kapcsolódó témákkal és az azokhoz kapcsolódó technikákkal segítjük. Jelenjen meg a gyermek rajzában az emberábrázolás, a környezet saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködjenek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használjanak ceruzát, krétát, filctollat, különböző vastagságú ecseteket az alkotások finomabb kidolgozásához. Tudjanak játékukhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Fűzzenek gyöngyöt, gazdagodjon a technikai megoldások sora pl.: papírfűzés, papírhajtogatás. Az építés során variálják a teret, az építés lehetőségeinek részletezését. Lehetőséget teremtünk, hogy az elkészült műveket megmutathassák szüleiknek és óvodástársaiknak.
- **5-6-7 évesek**: a gyermekek együttműködési készségeit figyelembe véve az óvodapedagógus segítse elő a képi, plasztikai tárgykészítést. A képalakítás során a gyermekek minél többször alkossanak közös élményeikről kompozíciót. Az óvodapedagógus gazdagítsa a technikai megoldásokat és az eszközök változatosságát (pl.: körmöcske, varrás, szövés, egyszerű termésfigurák készítése stb.). A saját élményeken alapuló cselekményes témában jelenjenek meg a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolása is. A gyermekek használjanak képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat, jelenítsék meg a formákat, színeket egyéni módon. A gyermekek plasztikai munkájában is jelenjen meg közös térbeli több alakos kompozíció, egy-egy mesejelenet, énekes játék stb. Készítsenek ajándékot- elsősorban ünnepekhez kötötten-, szüleik, pajtásaik, az óvoda dolgozói részére. Éljék át minél gyakrabban az ajándékozás örömét. Szülők segítségével gyűjtögessék az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat. A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítsenek elő minden anyagot, eszközt az alkotó tevékenységhez. Lehetőség szerint kiállításokat látogatunk.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenységek a mindennapi játékba integrálódnak. Az óvodapedagógus egy héten egyszer tudatosan irányított mikrocsoportos, kötetlen formájú

tevékenységet szervez, egy témán belül többféle technika megjelenésével, differenciált feladatokkal. Ezekből a gyermekek szabadon választhatnak. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyermek vegyen részt a tevékenységben. Az óvodapedagógus teremtse meg annak a lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel, képi plasztikai elképzelését. A gyermekek alkotásaikban érzelmeiket, vágyaikat, szorongásaikat, fantázia és élményvilágukat jelenítik meg.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Sokféle tapasztalatra, ismeretre tesznek szert az építés, téralakítás területén.
- Az emberábrázolásukban megjelennek a részformák (haj, ruha).
- Egyszerű mozgások jelzésével is próbálkoznak.
- Képalakításukban jelzik az alapvető téri viszonyokat.
- Élményeik, elképzeléseik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Forma ábrázolásuk változatos.
- Fokozott önállósággal alkalmazzák a megismert technikákat.
- Belső igényükké válik az esztétikus környezet, ennek létrehozásában ők maguk is részt vesznek.
- Ismerkednek műalkotásokkal, népművészeti elemekkel.

6.5. Mozgás

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység, az irányított mindennapos mozgásfejlesztés és a szervezett mozgásos tevékenység. Óvodai nevelésünkben a mozgás a gyermek egészséges testi- és mozgásfejlesztése útján szolgálja a személyiségük fejlődését. A rendszeres mozgással kedvezően befolyásolhatjuk a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró- ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Mindez fontos az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítjük és kiegészítjük az egészséges életmódra nevelés hatását. Pszicho motoros készséget és képességet alakítunk. A mozgáskoordináció intenzív fejlődését változatos, sokszínű gyakorlati formákkal, játékkal segítjük elő.

Célunk:

A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése, tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése, figyelembe véve az egyéni szükségleteket és képességeket. A gyermek szabad mozgásos játékát kiegészítik az irányított mozgástevékenységek, melyek együtt hatnak a személyiségének fejlődésére. (Pozitív énkép, önkontroll, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, kondicionáló képesség, erő, ügyesség, gyorsaság).

A mozgás- fejlesztés tartalma:

- **3-6-7 éves korban** tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása. A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás) jól fejleszthető az óvoda udvarán is, ahol tér, mozgásfejlesztő eszközök állnak rendelkezésünkre. A szabad levegő elősegíti az alkalmazkodásukat az időjárás változásaihoz, a rendszeres edzés növeli az ellenálló képességüket. A mozgásos tevékenységeket az óvodapedagógus mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez tervezze.
- **3-4 évesek**: A gyermekek irányított mozgásos tevékenysége során a nagymozgások fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Ismerkedjenek meg a tartásgyakorlatokkal, játszanak ugrásgyakorlatokat. A mozgásos játékok adjanak teret a támaszgyakorlatok gyakorlására is. A talajtorna eleme is jelenjen meg a játékokban. A gyermekek játszanak minél több egyensúlyozó játékot. Az óvodapedagógus alkalmazzon többféle kéziszert a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékok ne legyenek túl könnyűek, sem túl nehezek. Késztesse a gyermekeket elvárható erőkifejtésre. Az óvodapedagógus rendszerint mutassa meg a helyes mintát vagy mutattassa be.
- **4-5 évesek**: A gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerüljön a hangsúly. Az irányított mozgásos játékban jelenjenek meg a futásgyakorlatok 3-4 akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással. Szervezzünk ugrásgyakorlatokat, próbálgassák a különféle dobásgyakorlatokat. Az irányított mozgásos játékok során gyakorolják a támaszgyakorlatokat. Kapjon kiemelt szerepet az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem- kéz, szem- láb koordináció differenciálódása. A gyermekek játszanak egyensúlyozó játékokat, 5 cm-széles vonalon, vízszintes és rézsútos szereken.
- **5-6-7 évesek**: Gyermekek mozgása már összetettebb, harmonikus ritmusú, sokféle mozgáselemet ismernek, amit játékos formában szívesen ismételnek. Hangsúlyt kap

ennél a korosztálynál az észlelés, alaklátás, forma állandósság mozgás közbeni fejlesztése. Használjanak különböző kézi szereket. Ismerjék meg a fokozódóan gyorsuló és lassuló futást. Végezzenek ugrásgyakorlatokat. Szökdeljenek páros és egy lábon haladással, végezzenek sorozatugrásokat, különböző távolságokban elhelyezett tárgyakon át. Dobjanak egy kezes, két kezes, alsó- felső dobással célba, két méter magas kötél felett. Játszanak labdagyakorlatokat, vezessék a labdát járás-futás közben. A gyermekek tudjanak párokban labdázni, végezzenek támaszgyakorlatokat. Egyensúlyozzanak pontos járással, fej, kar és lábmozgásokkal összekötve.

Mozgásfejlesztés a szabad játékban

A gyermekek napirendjét úgy alakítjuk, hogy a nap folyamán, biztosítjuk számukra a megfelelő helyet és eszközöket a különböző mozgásos tevékenységekhez a csoportszobában, az időjárásnak megfelelően az udvaron is. Az eszközök és a tevékenységek kiválasztásánál a gyermekek életkorához, egyéni fejlettségéhez és a csoport összetételéhez igazodunk.

- **3-4 éves korban** a természetes nagymozgásukat kívánjuk fejleszteni, ezért csúszáshoz, bújáshoz, mászáshoz szükséges eszközöket biztosítjuk a csoportszobában is.
- **4-5 éves korban** nagyobb hangsúlyt kap a szem- kéz, szem- láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése. Mindezek fejlesztését szolgálják a célbadobós játékok, a kugli, a kosárlabda, az ugróiskola, ugrókötelezés. Az egyensúlyérzéküket fejleszthetik a labdák, falépegetők stb.
- **5-6-7 éves korban** finommotorika fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Az udvarunk adta minden lehetőséget kihasználunk a szabad mozgásra. Esős, sáros időben is mozogjanak a levegőn a gyermekek. Az udvaron lévő mászókák, létrák biztosítják a gyermekek mozgásigényének kiélését. Ezen kívül a mozgás tevékenységeken használt eszközöket is a gyermekek rendelkezéseire bocsájtjuk (labda, karika, ugráló kötél). Különböző tevékenységek szervezése a természetben: séta, szánkózás, dombra fel-lefutás, gurulás, mászás.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív, szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert. Meggyőződésünk és hitünk, hogy kellemes légkörben, természetes környezetben a jól szervezett mozgásos tevékenységekben a gyermekek örömmel vesznek részt. A pozitív élmények további mozgásra ösztönzik őket, így a

mozgás természetesen beépül a gyermek tevékenységeibe, szokásává és igényévé válik.

Mindennapi mozgáslehetőség az óvodánkban

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető. A mindennapos mozgás megalapozza a gyermekekben azt az igényt, hogy rendszeresen mozogni jó és szükséges. A napi 10 perces testmozgást úgy illesztjük be a napirendbe, hogy valóban felfrissítse, jól megmozgassa a gyermekeket. A gyermekek megfelelő öltöztetésével lehetővé tesszük, hogy ősszel és tavasszal az udvaron, a teraszon tornázhassunk. Ködös, hideg téli időjárás esetén a csoportszobában nyitott ablak mellett tornázunk. A mindennapos mozgás anyagát nagyrészt a mozgásos játékok adják, kiegészülve néhány gimnasztikai gyakorlattal. A mozgásos játékokat céltudatosan a korosztály számára legmegfelelőbb fejlesztési feladatokhoz igazítva választjuk ki. A mozgásos játékok térformák felidézésével lehetőség nyílik a testséma, térbeli tájékozódás, verbális memória, szókincs fejlesztésére.

Mozgásfejlesztés a tevékenység során

A mozgás tevékenység során is a játékra, a játékosságra helyezzük a hangsúlyt. A tevékenység anyaga a gimnasztikai és játék jellegű fő gyakorlatokból tevődik össze.

A mozgásfejlesztés tartalma:

- Játékok: szerep, utánzó, futó és szabály játékok.
- Rendgyakorlatok (egyenes testtartás, vonal és köralakítás)
- Gimnasztikai szabadgyakorlatok.
- Járások, futások.
- Szökdelések, ugrások, helyben és haladva akadályokon át.
- Dobások, labdagyakorlatok.
- Támasz, függés, és egyensúlygyakorlatok.
- Tevékenységek a szabadban: téli játékok hóval.

Az előkészítő gyakorlatok igen jelentősek. Óvodáskorban fontos szerepet töltenek be, hiszen a gyermekek általuk sajátítják el azokat a mozgáselemeket, amelyek az összetettebb cselekvéssorok megtanulásához szükségesek lesznek. A gyakorlatoknak fontos szerepük van helyes testtartás

kialakításában, mivel az óvodai évek alatt jelentős az anatómiai fejlődés mértéke.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- 3-7 éves korban a gyermekek örülnek a mozgásnak, igénylik azt.
- Fejlődik tér- és időbeli tájékozódó képességük.
- A játékszabályokat pontosan, következetesen betartják.
- Megértik az egyszerű vezényszavakat, utasításokat.
- Fejlett az egyensúlyérzékük.
- Ismerik a különböző méretű labdákat és egyéb kézi szereket, használják azokat.
- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Nagy- és finommozgásuk, egyensúlyészlelésük, összerendezett mozgásuk kialakult.
- Játék és versenyhelyzetekben rendelkeznek kellő akaraterővel, kitartással, kreativitással, türelemmel, fegyelemmel.

6.6. A külső világ tevékeny megismerése

Célunk:

A szűkebb és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának alakítása a természeti- társadalmi- tárgyi világ értékei iránt. A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása is megtörténik. Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a hagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. Tudatosítani szeretnénk a gyermekekben, hogy a természetet óvni-, védeni kell, tisztaságára, értékeire nagy figyelmet kell fordítani. A gyermekek a környezet megismerése közben olyan tapasztalatok birtokába jutnak, amely elősegíti az életkoruknak megfelelő szinten való tájékozódást, a környezetben való eligazodást.

A gyermekek a környezet megismerése közben jussanak matematikai tapasztalatokhoz. Találkozzanak matematikai fogalmakkal a mindennapi életben, és így természetes módon megismerkednek velük.

Feladataink:

- A 3-6 éves korban tervezhető hagyományok és helyi tartalmak biztosítása.
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- Elegendő alkalom, idő, hely, eszköz biztosítása a spontán és szervezett ismeretszerzésre.
- Lakókörnyezethez igazodó témák feldolgozása, majd tágabb környezetükkel is ismerkedjenek meg.
- Minél több problémahelyzetet keressünk, hozzunk létre, amivel aktivizáljuk a gyermekeket a logikus gondolkodásra, így fejlődik fogalmi gondolkodásuk, problémafelismerő és megoldó készségük.
- Magyarságtudat alakítása, megalapozása, az én tudat kialakítása.
- Szülőföld, az ott élő emberek, hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások megismertetése.
- Keressük a családokkal való közös együttműködés lehetőségeit (séta családokhoz, kirándulások, hagyományőrző programok: tökfaragó nap, mustoló, adventi nyílt nap, farsang, egészségnap, gyümölcsfeldolgozó nap, gyermeknap).
- Nemzeti családi kultúra tárgyi értékeinek, szeretetének védelme, ezek megtanítása.
- A környezet megismertetése közben szerzett tapasztalatokra építve tudatosan tervezzük a matematikai nevelést.

Tartalma:

A 3-6-7 éves korú gyermekeknek tervezhető hagyományok és helyi tartalmak összeállítása a környezetük értékeinek felfedezése érdekében.

- **A 3-4 éves gyermekek:** az óvoda, bölcsőde elfogadása, megszerettetése után ismerkedhetnek az óvoda közvetlen környezetével. Megismerkednek az óvoda dolgozóival, felnőttekkel. Megfigyelhetik az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Gyűjthetnek terméseket, leveleket, kavicsokat, az évszakokra jellemző képeket. A talált „kincseket” elhelyezik a csoportszobában, az erre a célra kijelölt helyen. Meglátogathatják a közelben lakó csoporttársaikat, beszélhetnek a család tagjairól. Ismerkedjenek az óvoda utcájával, épületeivel, az ott található intézményekkel, az állatokkal, növényekkel. Ha vannak a közelben esztétikai alkotások (pl.: szép épületek, szobrok) azokat is figyeljék meg. Gyümölcsökről- zöldségekről tapasztalatszerzések (szín-

íz- illat), vitaminsaláta készítés. Testrészek, testünkkel való ismerkedés. Gyakorolják a gyalogos közlekedést és szabályait. Megismerkednek közlekedési eszközökkel. Beszélgessenek a környezet formáiról színeiről, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről. Kisebb-nagyobb, hosszú- rövid, sok- kevés, semmi- minden matematikai tartalmak fejlesztése.

- **A 4-5 éves gyermekek** tapasztalat és élményszerző sétáit az óvoda közvetlen környezetében szervezze meg az óvodapedagógus, törekedjen a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására.
- Tudjanak gyönyörködni az évszakok növényeiben, szépségeiben. Keressenek összefüggéseket az időjárás, öltözködés, és az emberek tevékenységei között. Gyűjtsenek terméseket, s azokat hasznosítsák az óvodapedagógus segítségével. Végezzenek rügyeztetést, magvak csiráztatását, hajtatást.
- Látogassanak el a családokhoz, nézegessenek családi képeket. A gyermekek mutassák be a család tagjait, otthonukat, fedezzék fel a saját testüket, a testápolás fontosságát, a betegségek megelőzését. A gyermekek sétáljanak el az orvosi rendelőbe, postára, könyvtárba, tájházba, élelmiszerboltokba, intézményekbe. Csodálják meg a környezetükben található esztétikai alkotásokat.
- Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Ismerjék meg a személy- és teherszállító járműveket. Természetes környezetükben figyeljék meg a háziállatokat, madarakat, bogarakat.
- Ismerjék meg a dolgok mennyiségi összetevőit, halmazokat képeznek szín- forma- mennyiség szerint.
- Relációk: hosszú- rövid, széles- keskeny, több- kevesebb, alacsonyabb- magasabb, párosítás.

- **Az 5-6-7 éves gyermekek** ismerkedjenek meg az óvoda tágabb környezetével. Fedezzék fel az évszakok szépségét, a színek árnyalatát, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld) a növények fejlődési feltételeit. Lehetőség szerint csíráztathatnak, ültethetnek növényeket. Figyeljék meg az évszakok, napszakok változásait, jellemzőit.
- Az óvodapedagógus tegye emlékezetessé a Föld napját (április 22.), beszélgessenek a környezetvédelemről. A természet kincseit őrző sarokba a gyermekek osztályozzák az összegyűjtött anyagokat, s amit lehet, hasznosítsanak. Ismerjék meg a felnőttek munkáját,

látogassanak el többféle munkahelyre, középületekbe: színházba, kiállító termekbe, építkezésekhez, óvodába, iskolába. Legyen sok ismeretük a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről.

- Figyeljék meg lehetőség szerint a háziállatokat az élőhelyükön. Hasonlítsák össze az ismert állatok környezetét, életmódját.
- Szerezzenek tapasztalatokat az őket körülvevő élő és élettelen környezetükről.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközt a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre. Sajátítsák el az egészséges életvitel szokásait. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában. A fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, véleménynyilvánítást, a szándék kifejezését. Az óvodapedagógus teremtsen olyan helyzeteket, hogy a gyermekek nyugodtan, bátran, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, észrevételeiket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek észreveszik környezetükben az esztétikai alkotásokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat, ismereteiket rendszerezni tudják.
- Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- Tudják saját születési helyüket, és idejüket.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségben.
- Felismerik a napszakokat.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, üzleteket.
- Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobb-bal irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (alá, fölé, mellé, közé stb.).

- Kialakul a beszédhelyzethez, és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő jól érthető beszédük. Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartásformák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- A környezetvédelem a levegő, a víz, a talaj, valamint a növény-és állatvilág megóvásából tevődik össze.

Az óvodapedagógus feladatai

- Ismertesse meg a gyermekekkel a környező élővilágot, és érzékeltesse egyéni fejlettségi szintjüket figyelembe véve a károsító tényezőket.
- Fejlessze a gondolkodási képességek alakulását, ok- okozati összefüggések felfedezését.
- Segítse elő, hogy a szülők támogassák a gyermekek környezet- és természetvédelem iránti érdeklődésének fenntartását.
- Támaszkodjon a gyermekek családi körben szerzett tapasztalataira.
- Alakítson ki helyes szokásokat a környezet- és természetvédelem érdekében.

A gyermekek tevékenységei:

Megfigyeléseket végeznek a levegő, a talaj, a víz tulajdonságainak megismerése érdekében. Aktívan részt vesznek a környezetvédelemben (takarékoskodás a vízzel, nem szemetelnek stb.) életkori sajátosságaikhoz és lehetőségeikhez mérten. Ismerkednek a környezetükben fellelhető állat- és növényvilággal, azok életfeltételeivel, megóvásuk mikéntjével és annak fontosságával (pl.: gyakorolják az aktív természetvédelmet, a téli madáretetésen keresztül).

A fejlődés jellemzői:

- 6-7 éves korra felismerik a környezet és természetvédelem jelentőségét óvodai és családi környezetükben.
- Képesek ok- okozati összefüggések meglátására, következtetések levonására.
- Lehetőségük szerint aktívan közreműködnek a környezet- és természetvédelemben.

Módszertani alapelvek

Szükséges szem előtt tartani, hogy a környezetvédő és természetszerető ember

személyiségének kialakítása óvodás korban kell, hogy elkezdődjön. Amit a gyermek megismer, ahhoz érzelmileg kötődni fog és óvja azt, ezért az óvodapedagógus segítse elő a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítását a természeti környezethez.

A környezet esztétikájára nevelés során az óvodapedagógus feladata

- Fedeztesse fel a környezetet, vetesse észre annak szépségeit
- Igyekezzék minél több élményhez juttatni a gyermekeket, hogy elmélyülhessen a természethez való kötődésük
- Alakítsa ki a gyermeket körülvevő esztétikus óvodai környezetet
- Külső jegyeiben és viselkedésében legyen modellértékű: saját példamutatása ízlést alakító, formáló, mind a gyermekek, mind a család számára
- Gyakoroltassa az esztétikus környezet felismerését, óvását, alakítását

A gyermekek tevékenységei

Részt vesznek óvodai környezetük formálásában: a csoportszobában, udvaron, kertben. (rendrakás, falevélgyűjtés, fű összeszedése stb.) Gondot fordítanak ápolt, rendezett megjelenésükre. Díszítő jellegű, funkciójú tárgyakat, eszközöket készítenek (ajándékozáshoz, játékhoz). Gyakorolják a kulturált étkezési szokásokat (pl. ünnepek alkalmával a hangulathoz illő terítékkel, virággal stb.).

A fejlődés jellemzői

- Miután megismerik az őket körülvevő környezet szépségeit, megtanulják óvni, becsülni azt és maguk is annak alakítójává válnak.
- Igény alakul ki a gyermekekben a szép, az esztétikus iránt.
- Képesek különbséget tenni a szép, kellemes hatású, és a gondozatlan, rendezetlen, kellemetlen látványt nyújtó környezet között.

Módszertani alapelvek

Biztosítsa az óvodapedagógus az esztétikai környezet kialakításához szükséges optimális feltételeket, ösztönözze a gyermekeket, hogy maguk is aktív résztvevői legyenek. Váljanak befogadójává, élvezőjévé a természet szépségeinek.

6.6.1. Matematikai tapasztalatszerzés

Az óvodapedagógus feladatai

Az óvodapedagógus használja ki a valóságból merített természetes élethelyzeteket, hívja életre azokat az ismereteket, fogalmakat, amelyek az adott helyzetekre is érvényesek lesznek (hosszúság, vastagság-, nagyságrelációk, csoportosítások, számlálások). Adjon lehetőséget a gyermekek tapasztalatainak kicserélésére, vélemények, gondolatok egyeztetésére, ezáltal a tudás megszilárdítására. Tegye lehetővé, hogy a gyermek figyelhesse mások megoldási módját. Fejlessze a gyermek egyéni megismerő erőit, problémalátását, problémamegoldó képességét, összehangolva a csoport egészének fejlesztésével. Alkalmazzon olyan játékos módszereket, melyek szabadságot biztosítanak a gyermeki gondolkodásnak, cselekvésnek.

A gyermekek tevékenységei:

Halmazképzést végeznek szín, méret, forma szerint. Sorba rendeznek, sorozatokat alakítanak ki játékos módon, játékba ágyazva. Természetes helyzetekben összehasonlítanak (magasabb, alacsonyabb, több, kevesebb, kisebb, nagyobb, könnyebb, nehezebb). Természetes helyzetekben számlálnak (mennyiséget hasonlítanak össze) párosítanak. Játék és egyéb tevékenység közben tapasztalatokat szereznek a darabszám változásáról (műveletek előkészítése). Építenek, alkotnak szabadon, másolással, egy- egy feltételnek megfelelően (geometriai tapasztalatok). Gyakorolják a tájékozódást térben és síkban, tapasztalatokat szereznek tömeg-, űrtartalom-, területmérés terén. Összehasonlítanak, mérnek, különböző méretű, súlyú és űrtartalmú tárgyakkal tevékenykednek.

A fejlődés jellemzői:

- Képesek 6-7 éves korra ismert tulajdonság szerinti szétválogatásra, válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére.
- Értik és helyesen használják a halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat.
- Hosszúság megállapításánál önállóan is össze tudnak mérni párosítással, képesek mennyiségeket alkalmi egységekkel mérni.
- Elő tudnak állítani különféle elemekből, változó elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Tárgyakat képesek 10-ig számlálni.
- Azonosítani tudnak különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyakat.
- Térbeli és síkbeli alakzatokat másolással képesek építeni, szétválogatni, egyszerű

tulajdonságokat megnevezni.

- A jobb- bal irányokat meg tudják különböztetni.
- Értik és követni tudják az irányokat, ill. a helyeket kifejező névutókat, térben és síkban is tudnak eszerint tájékozódni.
- Megvitatják egymás állításának igazságát, javítják saját tévedéseiket.

Külső világ megismerése folyamán segítjük a kevesebb tapasztalattal, ismerettel rendelkező hátrányos helyzetű, és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek hátránykompenzációját, differenciált fejlesztését. Az esélyegyenlőséget elősegíti a Nagyrábéi Roma Nemzetiségi Önkormányzat, kirándulásokon való részvételhez anyagi támogatást nyújt. A fejlett problémamegoldó képességgel rendelkező gyermekek tehetséggondozását kiemelt feladatunknak tekintjük.

6.7. Munka jellegű tevékenységek

Célunk:

Alakuljanak ki a munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek személyiségének fejlődését. Munka jelleggel szervezett tevékenységeken keresztül, olyan készségek, képességek, illetve attitűdök kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatait, kialakítják kötelességtudatukat, fejlesztik személyiségüket. A természetes és társadalmi környezetből ismeretek tapasztalatok szerzése.

Feladatunk:

A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése játékkal és cselekvőtanulással, azok feltételeinek biztosítása, munkavégzéshez szükséges attitűdök formálása. Cselekvő tapasztalással megfigyelések végzése, óvodásaink személyiségének fejlesztése érdekében.

Óvodai munka jellegű tevékenységeink

- **Önkiszolgálás:** a gyermek saját személyével kapcsolatos feladatok, és azok sorrendje (testápolás, étkezés, öltözködés) területén. Munkafajták közül ki kell emelnünk ezt a tevékenységet, amely az óvodáskor kezdetétől igen nagy jelentőséggel bír. A gyermekek a magukkal kapcsolatos minden teendőt a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak

önállóan elvégezni. Nagyon fontos a helyes szülői attitűd kialakítása ennél a tevékenységformánál.

- **Naposi munka**: közösségi munka, amely fejlettségtől függő, fokozatosan bővített tevékenység. A naposok olyan munkát végeznek, amely nélkülözhetetlen a csoport életrendjében. Teendőik ellátásánál napos köténytyt viselnek, jelüket napostáblán kijelölt helyen rögzítjük. A naposi munkában minden középsős és nagycsoportos gyermeket próbálunk bevonni. Ők végzik az étkezéssel kapcsolatos teendőket, majd étkezés után segítenek a környezet tisztaságának és rendjének helyreállításában. A naposok segítenek az óvodapedagógusoknak és a dajkáknak a terem és udvarrendezésben. Játékelrakásban aktívan vállalnak szerepet és megfigyelik, hogy minden játék a helyére került e. A naposok munkáját a csoport jelenlétében értékeljük.
- **Alkalomszerű munka:** A csoport életében vannak olyan feladatok, amelyeket a gyermekek alkalomszerűen végeznek. A feladatokat az egész csoport, vagy megbízatásként egyes gyermekek teljesítenek. A környezet gondozása, növény és állatgondozás: tevékenységek megszervezésekor mindig figyelembe vesszük a csoport összetételét (az életkort, fejlettségi szintet és a szociokulturális hátteret)

A különböző típusú, munka jellegű tevékenységek tervezése

- A játékból bontakoztatjuk ki.
- Kezdetben segítséggel, csoporttársakkal együtt, később önállóan végzik.
- Mindegyik munkafajtánál mintát adunk az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendjének megismeréséhez.
- Alapozó munka jellegű tevékenységként kezeljük az önkiszolgálást, testápolást, öltözködést és az étkezési környezet rendben tartását.
- A kisebbeket is bevonjuk a munkába (pl.: játék elrakás, falevél gyűjtése).
- A dajkákkal közösen segítjük a naposi munkát és a gyermekek összehangolt cselekvésláncát.
- Alkalomszerű, ismétlődő munka a csoportszoba átrendezése, a tevékenységekhez használt eszközök előkészítése, kiosztása, az öltöző és a mosdó rendjének megőrzése az óvoda udvarának rendezése.
- Alkalmanként egyéni megbízásokat is végeztetünk (pl.: kisebbek segítése az öltözködésben).
- Alapkövetelmény, hogy a gyerekek a tevékenységek után mindent a helyére tegyenek

- A munkafeladatokat soha nem adjuk büntetésként. A gyakori dicséret, elismerés hatásával érjük el, hogy az óvodások szívesen vegyenek részt a munkában, azt kitartóan, felelősséggel végezzék.
- Törekszünk arra, hogy a szülő is támogassa és tartsa tiszteletben a gyermek munkáját.
- Felhívjuk a gyermekek figyelmét az eszközhasználattal járó veszélyekre.
- Lehetővé tesszük, hogy valamennyi munka jellegű tevékenységet a lányok és a fiúk egyaránt gyakorolhassák.
- Fontosnak tartjuk a konkrét, reális, saját magához mérten fejlesztő értékelést.

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél többnyire nagyfokú lemaradást tapasztalunk, így sokszor együtt dolgozunk velük. A játékban reprodukált munkák jó alkalmat adnak egy-egy cselekvéssor begyakorlására.

6.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermekek tanulási képességeinek a kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetben szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. Óvodánkban a tanulás folyamata tevékenységbe ágyazott, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógusok által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban valósul meg. A teljes személyiség fejlődését, fejlesztését segíti, jelen van minden tevékenységben, áthatja az óvodai nevelés egészét.

Célunk:

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.

Feltétele

Az óvodáskorú gyermek cselekvő, mozgásos, több érzékszervet foglalkoztató tapasztalatszerzésén keresztül valósul meg. Cselekvési vágyának kielégítése során ismereteket szerez, fejlődik mozgása, gondolkodása, beszéde.

A tanulás formái óvodánkban

- Utánzásos minta és modellkövetés
- Magatartás és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- Spontán játékos tapasztalatszerzés
- Játékos, cselekvéses tanulás
- A gyermek kérdéseire, válaszaira épülő ismeretszerzés
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- Gyakorlati probléma és feladatmegoldás

Az óvodapedagógus feladata a tanulás folyamatában

Az óvodapedagógus minden tevékenysége, megnyilvánulása, gesztusa minta a gyermek számára. A gyermek nem csak a tevékenységét, de a tevékenységhez való viszonyát is utánozza, ezért fontos, hogy az óvodapedagógus megjelenése, beszédkultúrája követendő minta legyen (a szülők, munkatársak számára is). Gazdag tevékenységrendszert biztosítson a játékos tapasztalatszerzésre. Építsen a gyermekek meglévő ismeretére, életkori és egyéni sajátosságaikra, fejlődésük eltérő ütemére, ezért a feladatok differenciálásával biztosítson sikerélményt. Értékelése pozitívumra épülő, differenciált, az adott helyzethez, a gyermek önmagához mért eredményéhez igazodó, további eredményes feladatmegoldásra ösztönző. Az alkalmazott módszerek a képességek fejlődésén túl segítsék elő az egymáshoz való alkalmazkodást, a kooperativitást, a közösség fejlődését. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

7. Az óvoda sajátos feladatai

7.1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált óvodai nevelése

Intézményünk Alapító Okiratában meghatározott, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

integrált nevelését vállalhatja fel.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

- Különleges bánásmódot igénylő gyermek:
    - Sajátos nevelési igényű gyermek
    - Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
    - Kiemelten tehetséges gyermek

Sajátos nevelési igényű gyermek (a különleges bánásmódot igénylő gyermek)

- Speciális nevelési szükségletű gyermek
- Tanulásban akadályozottak: intellektuális képességzavarral küzdő gyermekek, nehezen tanulók
- Értelmileg akadályozottak: mérsékelt, súlyos, legsúlyosabb fokban értelmi fogyatékossággal élő gyermekek
- Beszédben akadályozottak: beszédsérültek, beszéd, hang- nyelvi zavart mutatók
- Látássérültek: vakok, gyengén látók
- Hallássérültek: nagyothallók, siketek
- Mozgáskorlátozottak: mozgás- és testi fogyatékossággal élő gyermekek
- Viselkedés és teljesítményzavarral küzdők
- Autizmus spektrum zavarral élő gyermekek (szociális- kognitív és kommunikációs készségek fejlődésének zavara, amely a személyiség fejlődésének egészére hatással van)

A köznevelési törvény alapján a fogyatékossággal élő gyermeket megilleti a jog, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön fogyatékosságának megállapításától kezdődően. A gyermekek fejlesztését szakirányú végzettségű gyógypedagógus látja el, akit az intézményünk megbízási szerződéssel foglalkoztat. Programunkban az ép és a fogyatékossággal élő gyermekek együttműködésére építünk, biztosítjuk, hogy megkülönböztetés és elkülönülés nélkül vehessenek részt a csoport, az óvoda életében. Korai együttneveléssel segítjük a másság elfogadását, a kölcsönös tisztelet és bizalom kialakulását, a családi nevelés megsegítését.

Célunk:

A korai felismerés, fejlesztés biztosítása az inkluzív pedagógiai eljárásoknak megfelelően. Szeretetteljes, biztonságos óvodai környezetben váljon természetessé a gyermekek számára

személyiségük különbözősége, sajátosságaik, értékeik megnyilvánulása. A gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, fejlődésük támogatása annak érdekében, hogy életminőségük javuljon, legyenek képesek önállóbb életet élni, tudjanak beilleszkedni a társadalomba. Differenciált feladatokkal érjük el, hogy ne terheljük túl a gyermeket, a számára megfelelő területen történjen a fejlesztés, és mindez igazodjon saját fejlődési üteméhez.

Alapelvek:

A fogyatékossággal élő gyermek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön. Felkészítjük a környezetet a másság elfogadására, befogadó csoportlégkör kialakítására törekszünk, ahol a gyermeket semmiképp nem érheti hátrányos megkülönböztetés. A fejlesztés céljait mindig a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai- orvosi- pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni. Segítjük harmonikus személyiségfejlődésüket, sikeres próbálkozásaikat ösztönözzük, figyelembe vesszük egyéni sajátosságuk jellegét, súlyosságát, terhelhetőségét. Próbáljuk kialakítani az alkalmazkodó képességet, akaraterőt, önállóságra törekvést, kitartást, együttműködő képességet, szeretettel, buzdítással, dicsérettel. Csak annyi segítséget adunk, amennyi a továbblépéshez szükséges, a pozitív énképet formálva, önálló cselekvésre késztetve. A feladatok megoldásához elengedhetetlen az óvodapedagógusok, a fejlesztésben résztvevő külső szakemberek együttműködése, a team-munka.

Az óvodapedagógus feladatai:

Attitűdje a különbözőséget elfogadó magatartást erősíti a gyermekközösségben, különös tekintettel a tolerancia, empátia, segítőkészség, türelem, megértés alakításában. Egyéni differenciált fejlesztés során figyelembe veszi a lehetőségeket, a sérülés jellegét, súlyosságát, a gyermek pillanatnyi egészségi állapotát, érzelmi hangulatát. Egyszerre több területre hatva fejleszt, felismeri és fejleszti a kiemelkedő teljesítményt, önálló cselekvésre ösztönöz. A hatékonyság érdekében együttműködik a logopédussal, gyógypedagógussal és a családdal. Folyamatosan bővíti speciális szakmai ismereteit. Kompetenciájának megfelelően, szakemberekkel együttműködve egyéni fejlesztési tervet készít, megvalósítja, értékeli, figyeli a fejlődés menetét.

Várható eredmény:

A fogyatékossággal élő gyermek szívesen jár óvodába. A család együttműködő, támogató,

érdeklődő. Sikerül beilleszkednie a közösségbe. Fejlettségének megfelelően szívesen vesz részt a csoport tevékenységében, programjain, fejlesztő foglalkozásokon, tevékenységekben motivált. Ismeri és használja az eszközöket, játékokat képességének megfelelő szinten. Értelmi képességei fejlődnek, ismereteit alkalmazza saját lehetőségeihez mérten.

Fogadásuk a csoportban a többi gyermek nyugalmát, fejlődését károsan nem befolyásolhatja. Abban az esetben, ha az óvodában a gyermek speciális ellátását, foglalkoztatását nem tudjuk biztosítani, a gyermeket és szüleit a megfelelő szakemberhez irányítjuk, ahol megkapják a szükséges segítséget. (Nevelési Tanácsadó, Szakértői Bizottság, pszichológus, stb.)

Tehetséggondozás

Az óvodának nagyon fontos szerepe van a gyermekek fejlődésében, ezt az időszakot a tehetséggondozásban alapozó korszaknak kell tekintenünk. Az óvodapedagógusok feladata, hogy olyan gazdag tevékenységrendszert biztosítsanak, ahol a gyermekek sokféle tapasztalatot szerezhetnek, próbára tehetik képességüket, megmérettetik kitartásuk, kreativitásuk, mindebben segíti őket az egyéni bánásmód és differenciált feladatok nyújtása. Ez feltételezi a gyermekek sokoldalú megismerését, valamint azoknak a korszerű módszereknek, eljárásoknak az alkalmazását, amelyek hatással vannak a személyiség alakulására.

Célunk:

- Tehetségígéretes gyermekek felismerése.
- Tehetségígéretes gyermekek fejlesztése.
- Személyiségük sokoldalú, komplex fejlesztése.
- Tehetséggondozó program kidolgozása.
- Az óvodapedagógusok folyamatos képzésének és felkészülésének segítése.
- Szakmai- módszertani anyag összeállítása.
- Szülők érdeklődésének felkeltése- együttműködés.
- Sikeresen kidolgozott és végrehajtott tehetséggondozás óvodánkban.
- A tehetséggondozási modell továbbadása.
- Internetes oldal működtetése az információátadás szolgálatában.

Feladatunk:

- Felismerni a tehetségígéreteket.
- Ösztönözni kreativitásukat.
- Kielégíteni szükségleteiket: megismerési, elfogadási, alkotási.
- Önmagára találás, hogy megbirkózzon a feladatok sokszínűségével.
- Speciális képességek fejlesztése (zenei hallás, ábrázolóképesség, matematikai képesség, nagymozgások, finommotorika).
- Felfedezés, rácsodálkozás, kísérletezés élményének biztosítása.
- Különleges helyzetek, témák, lehetőségek, helyszínek felkínálása.
- Egyéni, újszerű megoldások keresésére buzdítás.
- Kíváncsiságra épülő gondolkodás, cselekvés, tanulásvágy segítése.
- Önbizalom, kitartás, állhatatosság, elmélyülés, lelkesedés, képességének fejlesztése.

Tehetségműhelyek szervezése

A tehetségműhelyek szervezése évről évre a nagycsoportos korú gyermekek létszámától, érdeklődési körétől, valamint a pedagógusok létszámától és egyéni kompetenciáiktól függően valósul meg.

A kiválasztásnál segítséget nyújt a Gyarmathy-Bognár- féle tulajdonságlista model

Kreativitás jellemzői

- Eredeti ötletei vannak, kreatívan gondolkodik.
- Szokatlan megoldásmódokat keres, mindig új elképzelésekkel áll elő.
- Saját ötleteit, megoldásait szereti kipróbálni.
- Szabadságot igényel tevékenységeihez, mozgásához.
- Véleményét gátlás nélkül fejezi ki.
- Kritikus önmagával és másokkal szemben.
- Bizonyos dolgokról, jelenségekről fantáziál, megpróbálja azokat teljesen megérteni, ötleteket keres.
- Nagyfokú problémaérzékenységet mutat.
- Egy- egy téma sokáig foglalkoztatja, hosszabb- rövidebb ideig tartó korszakokat él, probléma érzékeny.
- Figyel a dolgok esztétikumára, érzékeny, fogékony a szépre.

- Humorérzéke feltűnően jó.
- Elvont dolgok, fogalmak után érdeklődik, összefüggéseket keres: pl. csillagászat, történelmi korok stb.
- Foglalkoztatja a jó és a rossz kérdése, értékeli az embereket és az eseményeket.
- Állandóan „ég”, nem tűri a tétlenséget. (kicsi az alvásigénye).
- Ha valami érdekli, megszállottan kutatja, felidézi azt és az eseményeket.
- Rajzai különösen kifejezők, expresszívek.

Szociális képességek jellemzői

- Hajlamos arra, hogy ő legyen a játék irányítója. Általában irányító szerepet játszik
- Gyakran megváltoztatja a játékszabályt.
- Általában jól együttműködik kortársaival és a felnőttekkel.
- Nem szeret veszekedni, könnyű kijönni vele. Jó az empatikus készsége, társai szeretik.
- Szókincse gazdag, választékosan fejezi ki magát, mondanivalóját könnyen megértik.
- Szeret szervezni.
- Gyakori, hogy túlzottan kiemeli saját álláspontját, makacsul akarja vinni azt, amit kitalált.
- Nem foglalkozik azzal, ami nem érdekli.
- Kritikus másokkal és önmagával szemben.
- Néha nehezen találja meg a közös hangot kortársaival.

Intellektuális képességek jellemzői

- Általános tudás, készségek és fejlődés szempontjából lényegesen előbbre tart kortársainál.
- Az intellektuális jellegű tevékenységek örömmel töltik el.
- Szókincse gazdag, választékosan fejezi ki magát, felnőttes kifejezéseket használ.
- Rendkívül sok ismerete van különböző témákról.
- Szereti az ismeretterjesztő könyveket, enciklopédiákat, filmeket.
- Szívesen megy múzeumba, kiállításokra.
- Érdeklődik a betűk iránt, önmaga tanult meg olvasni.
- Mindig van számára valami, ami nagyon érdekli.
- A felkínált ismereteket könnyen megjegyzi, később könnyen felidézi azt.
- Mindig van számára valami, ami nagyon érdekli.
- Sok kérdése van, kérdései megdöbbentő logikát tükröznek.

- A számok, matematikai műveletek érdekesek számára.
- Eredeti ötletekkel oldja meg a logikai feladatokat és a konstrukciós játékokat.
- Törekszik arra, hogy többet értsen, fedezzen fel a világból, mint amennyit tud.
- Éles eszű, érti az absztrakt fogalmakat, jól használja őket, jó megfigyelő.
- Egyenlőtlenül fejlődik.

7.2. Esélyegyenlőséget biztosító eljárások

Az óvodánkban dolgozó felnőttek meggyőződése, hogy minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltóságra. A gyermek közösségünk értékes tagja, akit tisztelet, megbecsülés, elfogadás vesz körül. Kötelességünk olyan szeretetteljes, odaadó, elfogadó, befogadó óvodai miliőt teremtenünk, ahol azonos feltételek mellett fejlődhetnek képességeik. Óvodapedagógusainkra jellemző attitűd, mely példaértékű az óvodával jogviszonyban, partneri kapcsolatban állók számára is. Szociális érzékenység, empátia, a másság elfogadása, különbözőségek kezelésének képessége. Szakmai ompetencia: gazdag módszertani repertoár a sokféleség kezeléséhez. Fontos számukra a folyamatos megújulni tudás képessége, az egész életünket végigkísérő tanulás. Óvodánk nyitott a település számára, annak integráns része. A szülőkkel, mint az óvoda elsődleges partnerével cselekvő együttműködésre képes.

7.3. Differenciált egyéni készség és képességfejlesztés

Minden gyermek számára gazdag programokat, változatos tevékenységeket kínálva biztosítjuk a saját, egyéni fejlődési ütemének megfelelő fejlődést, fejlesztést, tehetségének felfedezését, kibontakoztatását.

Feladatunk: A gyermekek differenciált egyéni fejlesztése.

Célunk: Minden gyermek a saját szintjéhez, önmagához képest fejlődjék és érje el, vagy közelítse meg az életkorára jellemző szintet.

A harmonikus személyiség tudatos, tervszerű, célirányos fejlesztése az óvodai nevelés komplex folyamatában messzemenően szolgálja és biztosítja az iskolai életmódra való felkészítést. Fontos, hogy a gyermekek értelmi képességei és beszédkészségük fejlettsége olyan szintet érjen el, mely

lehetővé teszi a sikeres iskolai beilleszkedést. Meghatározó a gyermekek kielégítő beszédfejlettsége, nyelvi, kommunikációs készsége. A beszédértés és a gondolatközlés színvonalának foka nagymértékben befolyásolja a különböző tevékenységi formák eredményességét vagy sikertelenségét. A gyermek beszéd és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös, vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségben. Differenciáltan kell foglalkoznunk a nyelvileg hátrányos helyzetű, a fejlesztendő és a kiemelkedően fejlett gyermekekkel. Szükséges, hogy a gyermek számára hiteles és elfogadható legyen a felnőtt mondanivalója, mivel életkori sajátosságából adódóan elsősorban a metakommunikációra figyel. Az anyanyelv használata végigkíséri az óvoda egész napos életét, a gyermekek minden megnyilatkozását, a felnőttek és a gyermekek kapcsolatát. A gyermekre figyelő, jó beszédpéldát adó, jól artikuláló, választékosan beszélő környezet a gyermek nyelvi fejlődését pozitívan befolyásolja. Később a beszéd és a gondolkodás fejlődésével párhuzamosan alakul ki figyelmük a közlés verbális tartalmára. A beszéd az önkifejezés fontos eszköze, ezért az anyanyelvi nevelésnél a szókincs bővítése, a sajátos nyelvi formák elsajátítása, a nyelvtanilag helyes beszéd, a mondanivaló árnyalt megfogalmazása a cél. A beszéd által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei. A helyes, szép beszéd mélyíti érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét, előkészíti őt irodalmi élmények befogadására.

A gyermekek differenciált egyéni készség- és képességfejlesztését az alábbiak szerint tervezzük, szervezzük

A 3-6-7 éves gyermek számára a játéknak kitüntetett szerepe van. Alapvető létforma, legfőbb élményforrás, személyiségfejlesztésének színtere, a tanulás, a készség és képességfejlesztés leghatékonyabb módja kiemelt jelentősége van a napirendben, az időbeosztásban, a játékos tevékenység szervezésében. A játék a gyermek elsődleges, meghatározó tevékenysége, amely a lehető legnagyobb mértékben hat szinte valamennyi pszichés, motoros, szociális személyiségkomponensre. A gyermek felfedező hajlama, kíváncsisága, tevékenységi vágya, a felnőtthöz való hasonlítás igénye, szocializációs indítékai a pszichikus szükséglet rangjára emelik a játékot. A játék sokoldalúan fejleszti a gyermeket, játéktevékenysége közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit és korlátait. E tevékenység közben jönnek létre gondolkodási tevékenységének első formái, fejlődik emlékezete, fantáziája, gazdagodik érzelemvilága, erősödik akarta, kitartása, alakul szabálytudata. Fejlesztőhatással van a játék a nagy és finom mozgásokra, a figyelemre, a megfigyelőkészségre is.

Célunk a szabad játék minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai, pszichológiai szakértelemmel való támogatása indirekt módszerekkel a gyermekek optimális

személyiségfejlődésének biztosítása érdekében.

Egyéni készség, képességfejlesztés

- a gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, érdeklődésére támaszkodva irányítsuk a megismerés folyamatát, építsünk kérdéseikre, megjegyzéseikre,
- a célirányos fejlesztés a gyermek érési folyamatainak, és pszichikus fejlődési jellemzőik figyelembe vételével történik,
- nagyon fontos, hogy minden egyes gyermek esetében megtaláljuk az optimális terhelési szintet, mely erőfeszítést igényel a gyermektől, de sikerrel tudja megoldani (az alul terhelés és a túlterhelés is káros),
- tevékenységet, cselekvést, manipulálást minden esetben végezzenek a gyermekek, hiszen gondolkodásuk és értelmi képességeik összetevői ebben az életkorban tevékenységbe ágyazva, cselekvéshez kapcsolva fejleszthető eredményesen,
- mindig annyi időt biztosítsunk a végrehajtásához, hogy sietés, kapkodás nélkül végezhessék el a feladatot.

Minőségi célunk a differenciált egyéni fejlesztés területén

Minden gyermek a saját szintjéhez, önmagához képest fejlődik és eléri, vagy megközelíti az életkorára jellemző szintet. Fontosnak tartjuk a gyermekek fejlődésének, teljesítményének dokumentálását, melyet folyamatosan rögzítünk a csoportnaplóban, egyéni fejlesztési tervekben. Dokumentáció ellenőrzése, értékelése félévi rendszerességgel történik.

7.4. Az óvodában folyó nevelő – oktató munka ellenőrzési- mérési- értékelési rendszere

Intézményünk azonosítja az egyes feladatok eredményességének és hatékonyságának méréséhez, értékeléséhez szükséges mutatókat. Minden nevelőmunka tudatos végzése magában rejti a fejlődés nyomon követését, az elért eredmények figyelemmel kísérését, a belső kontrollt, amellyel a gyermek fejlődése biztosított. Ehhez elengedhetetlen, hogy a fejlődési szakaszokat nyomon kövessük, elemezzük és a fejlődés menetét az alapján határozzuk meg. Kiemelt jelentőségű a gyermekek megfigyelése, a spontán és irányított szempontok alapján szerzett információk rögzítése. A dokumentáció ellenőrzése, elemzése folyamatos.

A gyermekek fejlődésének ellenőrzése- mérése- értékelése

Pedagógiai Programunk célja sokoldalú, harmonikus személyiség kialakítása a sikeres iskolakezdés, beilleszkedés segítése. Célunk eléréséhez elengedhetetlen a folyamatos visszacsatolás a kitűzött, programban meghatározott célokhoz, feladatokhoz, a fejlesztés folyamatának eredményességi mutatóinak vizsgálata. Ellenőrizni, elemezni szükséges a feltételrendszert, a fejlődés jellemzőit, a nevelői munka hatékonyságát. A nevelési folyamat első mozzanata a gyermek, a család megismerése, a kölcsönös bizalmon és tiszteleten alapuló együttműködés kialakítása. Ennek első színterei a óvodába lépést megelőző óvodai beiratkozás, családlátogatás, ismerkedő szülői értekezlet, majd az anyukával történő beszoktatási időszak.

A gyermekek mérésének módja

- **Anamnézis készül (kiscsoportosok)**

A dokumentum segítségével- illetve kezdeti találkozások alkalmával tájékozódnak az óvodapedagógusok, gondozónő a gyermekek otthoni szokásairól, kedvenc tevékenységeiről, családban elfoglalt helyéről, a szülők igényeiről, elképzeléseiről, nevelési elvükről.

- **Gyermekek egyéni fejlődésének dokumentálása (oviKRÉTA)**

Megfigyelés során tájékozódik az óvodapedagógus a gyermek szokásairól, önállóság szintjéről, a mozgás, gondolkodás, beszéd fejlettségéről, ismereteiről, érdeklődéséről, társaihoz, felnőttekhez való viszonyáról. Képet kap a gyermekek kiemelkedő adottságairól, illetve azokról a területekről, ahol megerősítésre van szükség. Fontos a problémák korai felismerése és a gyermekek szakemberhez történő irányítása. A megfigyelések természetes élethelyzetben, esetenként játékos, egyéni vizsgálatokon valósulnak meg. A tehetségígéretek felismerése, megfigyelése két éves szakaszt foglal magába, nagycsoportban kerül sor a tehetségműhelyekben történő speciális tehetséggondozásra. A bejegyzés ideje, gyakorisága: beszoktatási időszakot követően folyamatos. A szülők tájékoztatása: fogadó órán.
Keletkező dokumentum: bejegyzések, egyéni fejlesztési terv, differenciált feladatok tervezése.

- **Difer - mérés:**

A gyermekek 4 éves korától használjuk a rövidített változatot. A „bemeneti” állapotot rögzítjük. A szülők tájékoztatása: fogadóórán . Keletkező dokumentum: bejegyzések, egyéni fejlesztési tervek, differenciált feladatok tervezése.

Azok a gyermeki produktumok, melyek a gyermek fejlődésében bekövetkezett változásokat tükrözik, a gyermek egyéni fejlesztési naplójába kerülnek, elősegítve ezzel a teljes pedagógiai folyamat követhetőségét is. Nagycsoportban, tanköteles korú gyermek esetében „kimeneti" állapotot mérünk.
Határideje: minden nevelési év december 10.
A szülők tájékoztatása: fogadóórán javaslat differenciált iskolakezdésre, szükség esetén iskolaérettségi vizsgálati kérelmek elkészítése, elküldése a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Püspökladányi Kirendeltségéhez.
Határideje: minden nevelési év január 15.

Értékelés:
A nevelési gyakorlat során az ellenőrzés szoros kísérője a közvetlen értékelés, mely arra mutat rá, hogy a gyermeki tevékenységben mivel magyarázható a siker, vagy a kudarc. A közvetlen értékeléssel, értékelési mintát adunk a gyerek számára, segítjük értékrendjének formálódását, értékekhez való viszonyát. Az értékelés mindig pozitívumból indul, megerősít, folyamatos és reális. Közvetett értékelés a pedagógiai munka hatékonyságának növelésére irányul, segíti a további tervező, fejlesztő munkát, az óvodapedagógusok a csoportnaplóban írásban rögzítik az eredményeket.

A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

Célja reális helyzetkép megfogalmazása a folyamatban lévő pedagógiai munkánkról, információ gyűjtése eredményeinkről, hiányosságainkról a pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése érdekében.

Az ellenőrzés kiterjed:

- valamennyi írásos dokumentumra
- a pedagógiai munka feltételrendszerére
- a gyakorlati munka minőségének, hatékonyságának elemzésére, pedagógiai program értékelésére

Az óvoda szakmai munkájának irányítása, ellenőrzése, értékelése elsősorban az óvoda vezetőjének feladata. A Szervezeti és Működési Szabályzat rögzíti a vezető beosztásban

dolgozók feladatait, hatáskörét, munkamegosztását. Az ellenőrzések idejét, szempontjait az óvoda éves munkaterve tartalmazza. Az óvodavezető ellenőrzés-értékelés során tiszteletben tartja az óvodapedagógus elfogadott pedagógiai elvek mentén működő módszertani szabadságát, önálló munkáját.

7.5. Az óvodában dolgozó munkatársak ellenőrzésének, értékelésének szempontjai

A pedagógus munkájának értékelési szempontjai:

Az óvodapedagógusok ismerjék a 8/2013. (I.30) EMMI rendeletben rögzített kompetenciákat, az önreflexiók segítsék a kompetenciák fejlődését, a hiányosság - eredményesség okainak feltárását. A vezető és a pedagógusok regisztráltak az Ovikréta rendszerben, ahol 2024.szeptember 1-től kezdődően történik a pedagógusok teljesítményértékelése.

Főbb ellenőrzési értékelési területek:

- Az óvoda dokumentumainak ismerete, erre épülő tervezés, szervezés, ellenőrzés-értékelés (különös tekintettel az egyéni fejlesztési tervekre)
- Adminisztrációs tevékenységek
- Pedagógiai, módszertani felkészültség
- Pedagógiai munka színvonala, önképzés, továbbképzésben való részvétel
- Szakmai innovációk
- Pályázatokon való részvétel
- Együttműködés, kapcsolattartás munkatársakkal, az óvoda partnereivel
- Ötletesség, kreativitás, a nevelőmunka eredményességének javítása érdekében
- Részvétele az óvoda kulturális, szabadidős rendezvényein
- Esélyegyenlőség biztosítása, egyéni bánásmód
- Óvodapedagógusok szakmai munkaközösségének működésében való tevékeny közreműködés
- Gyermekvédelem
- Eszközök kiválasztása, felhasználása, gazdaságosság

Az önértékelésben érintett pedagógusok az ellenőrzések megállapításainak (erősségek, fejleszthető területek) megfelelően önfejlesztési tervet készítenek, a szükséges feladatokat ütemezik és végrehajtják.

A dajka ellenőrzési szempontjai:

- Az óvoda Pedagógiai Programjának ismerete
- A nevelési folyamatban betöltött szerepe, a csoportban folyó tevékenységek segítése
- Együttműködési készség az óvodapedagógussal
- Kapcsolattartás az óvoda dolgozóival
- Megjelenés, környezet rendje
- Kommunikáció
- Részvétel az óvoda rendezvényein, ünnepségein
- Szakmai felkészültség
- Önképzés, továbbképzéseken való részvétel

A pedagógiai asszisztens ellenőrzési szempontjai:

- Az óvoda Pedagógiai Programjának ismerete
- A munkájához szükséges pedagógiai, pszichológiai felkészültség
- Együttműködési készség
- Problémaérzékenység
- Kommunikáció
- Rugalmasság
- Részvétel az óvoda rendezvényein, ünnepségein
- Önképzés, továbbképzéseken való részvétel

Az ellenőrzések eredményeit felhasználjuk az intézményi önértékelésben, elemezzük és értékeljük azokat.

7.6. A helyi Pedagógiai Program értékelése

A helyi Pedagógiai Programot az óvodavezető és a nevelőtestület közösen készíti el, az óvodavezető feladata a Program végrehajtásának ellenőrzése és értékelése. Az óvodavezető minden nevelési év elején éves munkatervet készít, mely az ellenőrzés- értékelés eredményeire épülve egy- egy nevelési terület vizsgálatát jelöli meg új feladatként. Ehhez kapcsolódóan készül el az óvodapedagógusok szakmai munkaközösségének éves munkaterve, segítve az elemző, tervező és gyakorlati munkánk eredményességét.

- Folyamatosan értékeljük a Program feltételrendszerét

- Cél és feladatrendszerét
- Milyen változásokat idézett elő a Program
- A Program biztosítja a gyermekek iskolai életre történő felkészítését
- Az óvoda partnereinek elégedettség mutatói, visszajelzései

Intézményünk stratégiai és operatív dokumentumainak elkészítése, módosítása során megtörténik az ellenőrzések során feltárt információk felhasználása. Minőségi munkavégzésre törekszünk, célunk partnerközpontú együttműködés megvalósítása, melynek eredményessége elsősorban az óvodában dolgozókon múlik.

7.6. Az óvodavezető feladatai

<table>
<tr><th colspan="4">Az óvodavezető feladatai</th></tr>
<tr><th>Tanügyi-igazgatási feladatok</th><th>Munkáltatói feladatok</th><th>Menedzsment</th><th>Egyéb</th></tr>
<tr><td>Gyermekek felvétele, átvétele, adatok rögzítése a KIR rendszerben</td><td rowspan="9">– Dolgozók képzése (munkakörök)
– Helyettesítés megszervezése
– Feladatok arányos megosztása
– Szabadságok kiadása szabadságolási terv elkészítése
– Továbbképzési terv aktualizálása
– Külső, belső hospitálások szervezése
– Szociális juttatások ütemezése
– Dokumentáció vezetése, ütemezett feladatok elvégzése, tervezése, határidők tartása</td><td>– Az intézmény közéleti tevékenységének szervezése</td><td rowspan="9">– Gyermekbalesetek megelőzése
– Gyermek egészségügyi vizsgálatok szervezése
– Munkavédelem
– Tűzvédelem
– Takarékos gazdálkodás
– Tervezési, beszámolási információszolgáltatási kötelezettség
– Partnerkapcsolatok működtetése, fejlesztése
– Fenntartóval egyeztetés erőforrások biztosítása érdekében
– Ünnepek méltó megünneplése</td></tr>
<tr><td>– Csoportszervezés
– Statisztika elkészítése, adatszolgáltatás
– Törvényes működtetés</td><td>– Kapcsolat az óvoda partnereivel
– Pályázati lehetőségeken való részvétel</td></tr>
<tr><td>– Mulasztások vezetése, ellenőrzése</td><td>- Továbbképzési program, beiskolázási terv elkészítése</td></tr>
<tr><td>– Dokumentációk naprakész vezetése</td><td></td></tr>
<tr><td>– Nevelésmentes napok ütemezése</td><td></td></tr>
<tr><td>– Az óvoda nyári nagytakarítás idejének ütemezése</td><td></td></tr>
<tr><td>– A dolgozók munkarendjének kialakítása</td><td></td></tr>
<tr><td>- Tankötelezettség teljesítése, differenciált iskolakezdés biztosítása</td><td>- Gyermekvédelmi feladatok megszervezése, ellátása</td><td></td><td></td></tr>
</table>

8. Az óvodába és az iskolába lépés feltételei

8.1. Az óvodába lépés feltételei

- **Szociális érettség**
- A biztonságos, megszokott családi környezettől, az anyától már képes megválni néhány órára.
- Képessé válik társaihoz, a közösséghez alkalmazkodni.
- Kapcsolatot tud létesíteni gyermekkel, felnőttel.
- **Pszichés érettség**
- Elfogadja az anya távollétét.
- A beszoktatási időszak segíti abban, hogy tudja, mindig a megszokott időben érte fognak jönni.
- A szülő is elfogadja, segíti az elválást.
- **Kommunikációs képesség**
- Alapvető igényeit tudja közölni: éhes, szomjas, fáj valamije, WC-re kell mennie.
- **Önállóság**
- Önállóan étkezik kanállal, az ételt megrágja, lenyeli.
- Önállóan iszik pohárból.
- Öltözködés során ruhadarabjait próbálja felvenni (a gombolás, kötés még nem önálló feladata).
- Megismeri a jelét, a saját ruháját, cipőjét, törölközőjét, ágyneműjét.
- **Szobatisztaság**
- Az óvodának nem feladata az óvodáskorú gyermekek pelenkázása.
- A szobatisztaság óvodai csoportban az alvás idejére is vonatkozik.

8.2. Az iskolába lépés feltételei

A Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC tv. 8.§ (2) 2015. szeptember 1-től hatályba lépő rendelkezése szerint a gyermeknek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a 3. életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi 4 órában óvodai foglalkozáson kell részt venni. A törvény alapján lehetőség van a 2,5 éves gyermekek felvételére is abban az esetben, ha minden,

a településen lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező 3 éves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető. A Nemzeti köznevelési törvény 45.§ (2) értelmében a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a 6. életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik. A 45.§ (4): A tankötelezettség kezdetéről

- az óvoda vezetője
- ha a gyermek nem járt óvodába az iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság
- az óvoda, az iskola vezetője, vagy a szülő kezdeményezésére az iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság dönt.

Az iskolaérettség feltételei

- Testi fejlettség: egy átlagos gyermek hat éves korára kb. 120-130 cm magas, 20-22 kg súlyú. Természetesen ettől lehetnek eltérések. A fogváltás jelzi a második alakváltozás beindulását.
- Ép érzékszervek: jól működő látás, hallás.
- Jó ceruzafogás, könnyed eszközkezelés.
- Az elemi mozgások összerendezettsége: mellúszás, kúszás, mászás, lábujjhegyen járás, sarkon járás, szökdelés páros lábon és fél lábon, fej emelgetés háton és hason fekvésben.
- Jó egyensúlyérzék.
- Pontos finom mozgások: vállöv, csukló, ujjak mozgékonyak. A beszédmozgás is finom mozgás.
- Keresztcsatornák: a gyermek egymástól függetlenül tudja mozgatni végtagjait. A kéz, láb, fejbiccentő izmok és a mimikai izmok mozgásai függetlenek egymástól.
- Testséma. fontos, hogy a gyermek ismerje saját testét, tudjon tájékozódni rajta.
- Kézdominancia: fontos, hogy kialakuljon, mire a gyermek iskolába megy.
- Lábdominancia
- Szemdominancia
- Füldominancia
- A szemmozgás koordináltsága
- Jó térérzékelés
- Térirányok felismerése térben és síkban
- Reprodukáló képesség térben és síkban
- Soralkotás, sorritmus folytatása

- Szem- kéz koordináció
- Az iránykövetés képessége
- Biztos alak- háttér megkülönböztetés
- Alak, forma, szín és nagyság állandóság
- Gestalt látás
- Azonosság felismerése
- Különbözőség felismerése
- Auditív megkülönböztetés
- Analizáló- szintetizáló képesség
- Átfordítási képesség
- Általános tájékozottság
- Beszédkészség
- Gondolkodás
- Problémamegoldó gondolkodás
- Emlékezet:
- vizuális mechanikus emlékezet
- vizuális késleltetett emlékezet
- auditív mechanikus emlékezet
- auditív késleltetett emlékezet
- auditív hosszútávú emlékezet
- ritmusemlékezet
- Figyelem: jól rögzíthető, tartós figyelem
- Emberrajz: 10-12 éves korig összefüggést mutat az intelligencia fejlődésével
- Szocializáció: a társakhoz való viszony
- Feladattudat
- Jó kudarctűrő képesség
- Felnőttekhez való viszony: elfogadja a felnőtteket, bizalommal fordul hozzájuk

Az iskoláskor előtti tanulási nehézségek rendkívül változatos tünetekben és szinte minden gyereknél egyéni formában mutatkoznak meg

- Rendezetlen, bizonytalan mozgás – egyensúly, térorientációs és testséma problémák.
- Kialakulatlan oldaliság – testséma és térorientációs zavar.
- A gyermek nem tudja követni a mozgásokra vonatkozó utasításokat, még akkor sem, ha bemutatják neki – testséma, térorientációs zavar, elmaradás a nagy mozgások szintjében.
- Figyelmetlenség – belső rendezetlenség, az egymásutániság felfogásának nehézsége, elterelhetőség, összefüggésben lehet az egyensúlyrendszer gyengeségével.
- Rossz ceruzafogás – testséma zavar finom mozgási nehézségek.
- Kusza rajzok, elmaradott rajzszint, a rajzolás elutasítása – térorientációs zavarok, a finom mozgás fejletlensége.
- Artikulációs problémák – beszédhang megkülönböztetési nehézségek, sorba rendezési problémák.

9. Óvodánk kapcsolatrendszere

Az óvoda és a család kapcsolata:

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek egészséges testi és értelmi fejlődését, ennek alapfeltétele az óvoda- család partneri együttműködése. Igyekszünk a szülőkben tudatosítani, amivel mi magunk is azonosulunk, hogy a gyermekek nevelése a család elsődleges feladata. Az óvodapedagógus ismerje meg a család életkörülményeit, nevelési elveit, szokásait, törekedjen harmonikus kapcsolat kialakítására, és ha szükséges, tapintatosan befolyásolja a szülők nevelési szemléletét. Óvodánk nyitott, kapcsolattartásunk rendszeres, segítve egymás munkáját. Minden alkalmat megragadunk, hogy a szülők betekinthessenek, aktívan részt vegyenek óvodánk életében, megtapasztalhatják nevelőmunkánk eredményeit. Különös figyelmet fordítunk az eltérő kultúrát képviselő, illetve a sérült gyermeket nevelő szülőkkel való empatikus, tartalmas együttműködés kialakítására. A szülők ismerjék meg óvodánk Pedagógiai Programját, Szervezeti és Működési Szabályzatát, Házirendjét. Vegyenek részt a gyermekek óvodába történő beszoktatásában, az óvoda megszerettetésében. Ismerjék meg az iskolai életre történő felkészülés folyamatát, az alkalmasság kritériumait, a rugalmas beiskolázás módját, a sérült gyermek lehetőségeit.

A kapcsolattartás formái:

- Beiratkozás az óvodába
- Óvodakezdés előtt kezdeményezzük a kapcsolat felvételét
- Családlátogatás
- Ismerkedő- tájékoztató szülői értekezlet
- Befogadás időszaka: az anyuka jelenlétével történik
- Gólya avató
- Szülői értekezletek
- Fogadó óra, egyéni beszélgetés
- Nyílt napok: adventi, húsvéti közös készülődés
- Egészség- hét szervezése a szülőkkel
- Nyílt ünnepek: részben nyílt: mustoló, nyílt: farsang, Anyák napja, búcsúzás az óvodától
- Óvodai rendezvény: alkalomszerűen, óvodai jótékonysági bál, nyárnyitogató
- Óvodai kirándulások
- Gyümölcs és zöldségfeldolgozó napok
- Szüretek, befőzések, kerti munkálatok stb. megfigyelése családoknál
- Szülői munkaközösséggel folytatott megbeszélések, egyeztetések
- Szülők elégedettségének vizsgálata

Az Óvoda és a Móricz Zsigmond Általános Iskola kapcsolata:

Tartalmas együttműködésünk alapja kölcsönös tisztelet és megbecsülés, valamint egymás munkájának, céljainak, alkalmazott módszereink, elképzeléseink őszinte megismerésére való törekvés. Közös célunk, hogy minél zökkenőmentesebb legyen a gyermekek számára az iskolakezdés.

Kapcsolattartásunk formái:

- Kölcsönös látogatások: Az első osztályosokat volt óvónénijük november hónapban meglátogatja. A leendő első osztályos tanítók májusban ismerkednek az óvoda nagycsoportosaival.
- Ismerkedő, tájékoztató szülői értekezlet: A leendő első osztályos tanítók részletes beszámolója az iskolába lépés teendőiről.
- Nyílt napon igazgató, alsós nevelők munkaközösségének meghívása.
- A gyermekek látogatása az iskolában: ismerkednek az új környezettel, közös játék az első osztályosokkal, tanítókkal.
- Egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel:
- Mustoló: igazgató, tanítók, első osztályos gyermekek látogatása óvodai ünnepségünkre.
- Télapó, Karácsony

Az óvoda és fenntartó kapcsolata:

Nagyrábé – Bihardancsháza Önkormányzati Társulás és Nagyrábéi Roma Nemzetiségi Önkormányzat

A fenntartó folyamatosan figyelemmel kíséri az óvodánkban folyó nevelő- oktató munkát, intézményünk hatékony gazdálkodását, a gyermeklétszám alakulását. Elismeri és támogatja munkánkat, melynek eredménye, hogy a felmerülő problémák megoldásában együttműködő. Lényeges szervezeti változás, elvonás nem történt.

Kapcsolattartásunk formái:

- Az óvodavezető szakmai és gazdálkodási beszámolója.
- Kölcsönös tájékoztatás, egyéni beszélgetés.
- Rendezvényeinken, ünnepségeinken, értekezleteinken a polgármester, jegyző rendszeresen részt vesz.
- Pályázatokban való részvétel.

Az óvoda és a közművelődési intézmények kapcsolata:

Kossuth Lajos Művelődési Ház és Könyvtár

A Kossuth Lajos Művelődési Ház és Könyvtár programjait az óvodapedagógusok tudatosan építik be nevelőmunkájukba úgy, hogy elősegítsék Pedagógiai Programunk cél és feladatrendszerének megvalósulását. Ezekből a lehetőségekből kiválasztják azokat, amelyek megfelelnek az óvodás gyermekek életkori sajátosságainak, összeegyeztethetők pedagógiai elveinkkel és értéket közvetítenek.

Kapcsolattartásunk formái:

- Gyermekműsorokon való részvétel
- Könyvtárlátogatások
- Közös programok szervezése: Farsang, Óvodai jótékonysági bál
- Szakmai találkozók, konferenciák
- Kiállítások megtekintése
- Gyermektánc
- Kézműves délutánok-kézműves tábor szervezésében és lebonyolításában együttműködés
- Tájház- hagyományőrzés

Az Óvoda és az egészségügyi szervek:

Rendszeres és közvetlen a kapcsolatunk a védőnővel, gyermekorvossal, a családsegítő központtal, a tevékenységet koordinálja óvodánk gyermekvédelmi felelőse.

Községünkben minden óvodáskorú gyermek intézményünk rendszeres látogatója. Az egészségügyi szűrővizsgálatok a törvényi előírásoknak megfelelően, a szülő előzetes tájékoztatásával történik.

A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladataink

- Veszélyeztetettség, hátrányos helyzet tüneteinek felismerése, feljegyzése.
- Jelzés, megbeszélés az óvoda gyermekvédelmi felelősével.
- Okok feltárása.
- A hátrányos helyzetű gyermekek szüleinek tájékoztatása a lehetőségekről, nyilatkozattétel kezdeményezése.
- Felzárkóztatás, fejlesztőprogram kidolgozása.

- Hátrányok csökkentésére irányuló programok szervezése (egészséghét, zöldség és gyümölcsfeldolgozó nap, speciális témájú szülői értekezlet stb.).
- A szükséges szakemberek bevonása.
- Jelzőrendszer működtetése.
- A gyermekek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása.
- Minden 3. életévét betöltött hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek óvodában történő nevelése (teljeskörű 2015. 09. 01-től kötelező).
- Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, fejlesztése

A gyermekvédelmi munkát segítők:

- Nagyrábé- Bihardancsháza Önkormányzati Társulás
- Gyermekjóléti Szolgálat
- Hajdú- Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Püspökladányi Tagintézmény Tankerületi Szakértői Bizottság: logopédus, pszichológus, gyógypedagógus
- Hajdú- Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottság

Egyéb kapcsolataink:

Idősek Napközi Otthona

Az óvodások évente több alkalommal ellátogatnak az intézménybe, ahol az éppen futó projektjüknek megfelelően a szépkorúakkal közösen tevékenykednek. (közös kenyérsütés, húsvéti készülődés, barkácsolás) Minden évben az iskolába készülő gyermekek műsorukkal színesítik az Idősek napján szervezett rendezvényeket.

Az intézményünk partnereinek tájékoztatását és véleményezési lehetőségeinek biztosítását folyamatosan felülvizsgáljuk, visszacsatoljuk és fejlesztjük.

További célunk és feladatunk:

Kapcsolat keresése és fenntartása a külhoni magyar óvodákkal szakmai és egyéb téren.

10. Óvodánk hagyományrendszere

Az ünnepek közös élményt biztosítanak a gyermekek számára, mely erősíti a közösséghez tartozás érzését, a szokások, hagyományok megerősödését.

A mindennapokhoz kapcsolódó gyermeki élet ünnepei:

- Gólyaavató- a kicsik köszöntése.
- A gyermekek születés és névnapjának megünneplése- minden csoport kialakítja a saját köszöntési formáját, az ünnepelt gyermek egyénisége kerül a középpontba, az apró figyelmességek, ajándékok, a szeretetteljes köszöntés megérezteti, hogy ő a fontos, szeretve van.
- Édesanyák köszöntése- a közös ünneplés erősíti az anya- gyermek kapcsolatát.
- Gyermeknap- kirándulások, családi nap szervezése a szülőkkel közösen.
- Búcsúzás az óvodától.

A hagyományőrző életmód szokásőrző napjai

Óvodánkban célul tűztük ki a néphagyományőrzést, a népi kultúra ápolását.

A népszokásokkal, jeles napokkal kapcsolatos tevékenységek, ismeretek jól illeszthetők az óvoda tevékenységrendszerébe, megsokszorozva annak fejlesztőhatását.

A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban:

- Verselés, mesélés, dramatikus játék: népmesék, mondókák, közmondások, időjóslások, névcsúfolók, találós kérdések.
- Ének, zene, népi játék, tánc: mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene, népi hangszerek készítése természetes anyagból.
- Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka: sodrások, fonások, kötések, gyöngyfűzés, agyagozás, írókázás, mézeskalácssütés, nemezből, kóróból, fából, textilből készült játékok, eszközök készítése.
- Mozgás: ügyességi és népi csapatjátékok, versengések.
- Külső világ tevékeny megismerése: az évszak változásaihoz kapcsolódó jeles napok szokásőrző tevékenységei.

Az évszakok változásait követő jeles napok kapcsolódhatnak:

- munkához
- időjárás változásához
- az emberi élet fontos eseményeihez

Óvodánkban ünnepelhető jeles napok (választható)

Az ősz jeles napjai

- Kisasszony napja (Fecskehajtó nap) – szeptember 8.
- Mustoló- szeptember 29. – október végéig
- Lámpagyújtás napja- október 23.
- Márton napja- november 11.
- András napja- november 30.

A tél jeles napjai

- Borbála napja (Borbála ág hajtatás)- december 4.
- Miklós napja- december 6.
- Luca napja (búza vetése)- december 13.
- Advent- András nap utáni első vasárnaptól a 4. vasárnapig
- Karácsony- december 25-26.
- Újév napja- január 1.
- Farsang- vízkereszttől január 6- hamvazószerdáig

A tavasz jeles napjai

- Sándor, József, Benedek- március 18-19-21.
- Húsvét-mozgó ünnep
- Szent György napja- április 24.

A nyár jeles napjai

- Nyári napforduló- június 21.
- Péter Pál- június 29.

Zöld jeles napok

- Állatok világnapja- október 4.
- Víz világnapja- március 22.
- Föld napja- április 22.
- Madarak- fák napja- május 10.

Nemzeti ünnep

- Március 15-én koszorúzás, zászlótűzés

Az egyén és a közösség fejlődése szempontjából fontosak a távlatok, az ünnepek és a jeles napok, melyeket a közös tervezgetés, együtt munkálkodás tesz izgalmassá a várakozás időszakában. Szervezünk nyílt és házi ünnepeket, feladatunk, hogy a gyermekek felszabadultan, boldogan vegyenek részt ezeken. Nem a szereplésen van a hangsúly, hanem az értéket közvetítő versek, dalok, játékok bemutatásán, a közös játék örömén, figyelembe véve a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait, képességeit. Az intézményben dolgozók és külső partnereik ismerik és ápolják az intézmény múltját, hagyományait, nyitottak az új hagyományok teremtésére.

11. A pedagógiai program jogszabályi háttere

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/ 2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
- A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozásegészségügyi előírásokról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- Szakmai Alapdokumentum

12. A helyi nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Eszközök, felszerelések	**Mennyiségi mutató** gyermekcsoportonként, a gyermeklétszám figyelembe vételével
Játékok, játék eszközök különféle játékformák	
Mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	Labda, pad, zsámoly, karika, tornabot, egyensúlyozó eszközök, mozgásfejlesztő készlet, stb.
Ének, zene, népi játék, tánc eszközei	Dob, cintányér, triangulum, botok, kockák, harangok, xilofon, furulya, stb.
Az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	Bábok, diafilmek, papírszínház stb.
Értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	Speciális fejlesztő játékok, képeskönyvek, ismeretterjesztő könyvek, társasjátékok, memóriajáték, dominó, puzzle, különböző méretű, anyagú, építő játékok, barkácsolás, ábrázoló tevékenység eszközei, stb.
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenység eszközei	Különböző vastagságú ceruzák, zsírkréták, több fajta festék, hozzá különböző vastagságú ecset, különböző vastagságú, méretű és színű lapok, anyagok, gyurma, olló, barkácsoláshoz különböző anyagok, eszközök, építő játékok, stb.
A külső világ tevékeny megismerését elősegítő eszközök, anyagok	Ismeretterjesztő könyvek, képek, poszterek, növények, szemléltető eszközök, stb.
Munka jellegű tevékenységek eszközei	Gyermekméretű takarító eszközök, kerti szerszámok, stb.

13. Felhasznált irodalom jegyzéke

1. Ágoston Valéria - Katus Györgyné: Tervezzünk együtt
2. B. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék
3. Bölcsődei nevelés - Gondozás Országos Alapprogram
4. Dr. Tótszőllősiné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában
5. Forrai Katalin: Ének a bölcsődében
6. Forrai Katalin: Ének az óvodában
7. Gaál Sándorné - Kunos Andrásné: Testnevelési játékok anyaga és tervezése az óvodában Szolnoki Color Print Nyomda 1996.
8. Kissné Zsámboki Réka: Kisgyermek és az óvodáskori tehetség - felismerés és fejlesztés projekt módszerek
9. Kondás Mihály - Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában Bp. Calibra Kiadó 1993.
10. Kovács György - Bakos Éva: Játék az óvodában
11. Kulcsár Mihályné: A tanulás öröm is lehet
12. Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan Bp. Gondolat 1978.
13. Módszertani levél
14. Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból Szolnok 1996.
15. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel Szolnok 1997.
16. Néphagyományőrző Óvodai Program (Gödöllő)
17. Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
18. Óvodavezetői ismeretek (RAABE Könyvkiadó Bp.)
19. Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Komplex Prevenciós Óvodai Program
20. Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában Bp. Zeneműkiadó 1982.
21. Zilahi Józsefné: Óvodai nevelés játékkal, mesével elmélet és módszertan kötet

14. Érvényességi rendelkezések

A program bevezetésének ideje:

A helyi nevelési program felülvizsgálata a törvényességi rendelkezéseknek megfelelően

A program módosításának ideje: 2025.09.01.

A program szakértői felülvizsgálatának ideje: szükség szerint

A program érvényességi ideje: 2030.09.01.

A Pedagógiai Program felülvizsgálatának, értékelésének mechanizmusa:

- Önértékelés szintjén, folyamatos értékelése
- Program beválás vizsgálat: 5 évenként A következő beválás vizsgálat ideje:2030.
- Programunk működőképességét az óvodánkba járó gyermekek fejlődése határozza meg. Ezért ennek mérésére, elemzésére és folyamatos áttekintésére fektetjük a legnagyobb hangsúlyt.

A helyi óvodai nevelési program módosításának indokai:

- Törvényi jogszabályváltozás
- Fenntartó által meghatározott feladatváltozás

A Pedagógia Programunk nyilvánosságra hozatalának módjai
A Pedagógia Programunk teljes terjedelemben megtalálható:

- az óvodavezetői irodában
- óvodánk csoportjában

Érvényességi nyilatkozat

A Pedagógiai Programot az óvoda nevelőtestülete áttekintette, a szükséges módosításokkal egyetértett.

A módosított programot a nevelőtestület elfogadta: 2025.08.31-én. A nevelőtestület határozata alapján érvényes: 2025 szeptember 1-től. A program következő terv szerinti átdolgozására 2030-ban kerül sor.

Nagyrábéi Óvoda - Bölcsőde nevelőtestülete:

……
……
……
……
……..... ……...……

2025. 09. 01. Megbízott főigazgató

Jóváhagyta:

Ph.

…….. ……

Nagyrábé-Bihardancsháza Önkormányzati Társulás

Jóváhagyta:

Dátum: …….

Önkormányzat Képviselő-testülete

Jóváhagyta: **……..**

Dátum: Szülői Munkaközösség elnöke